

Preeden boste oddali glas

V zadnjem času se je v Sloveniji spet nakopičilo toliko medsebojne nestrpnosti, da je včasih kar težko dihati. Zdi se mi izjemno tragično, da smo prebivalci Slovenije, ki smo sicer veseli, pridni in odgovorni ljudje, spet dovolili vsem tistim, ki bi nas radi obirali in uporabljali za svoje lastne sebične koristi, da nas razdelijo na dva bloka. Kdo nam vsiljuje leve in desne? V sodobni Sloveniji imamo le na hitro obogatelo manjšino, ki si je prisvojila politični prostor in načrtno siromaši večino, ter večino, ki postaja čedalje bolj revna in v svojih stiskah naseda manipulacijam tistih, ki si hočejo prigrabiti oblast (za katero pa je vedno denar). Se spomnite, kdaj smo bili zadnjič tako razdvojeni? V drugi svetovni vojni, ko se je domači posvetni in cerkveni kapital v strahu, da bi mu komunisti pobrali premoženje, raje spetljal z okupatorjem. Veliko nas je žrtev bratomorne vojne, ki pa je niso začeli naši očetje in dedje.

Kako je mogoče, da spet nasedamo istim trikoma, da spet dopuščamo brezobzirnim posameznikom in mednarodnim organizacijam, katerih cilj je ožemanje in zaslužnjevanje prebivalstva, da zlorabljajo najbolj občutljiva čustva, kot je ljubezen do domovine, do staršev, do otrok in vnukov, kot je človekova intimna vera v boga? Mnogi med nami ste bili pred drugo svetovno vojno 'pankrti', otroci samskih mater, ki jih je, nedolžne, cerkvena in posvetna oblast brez vsakršne milosti kaznovala zgolj zato, ker se njihovi starši niso podrejali pravilom tedanje družbe. Dandanašnji so tarča homoseksualni pari - jutri utegnemo biti mi, starejši. Preveč nas je, naše število prehitro narašča. V tako brezčutni družbi, kot je zdajšnja Slovenija, nam utegnejo počasi celo zapreti vrata bolnišnic.

Priznanja ZDUS imajo PZDU

Predsednikom DU sporočamo, da imajo naročena priznanja za zaslužne člane vaših DU pokrajinske zveze, kjer jih lahko prevzamete.

Vsa DU, ki še niste poslala statističnih poročil tajništvo ZDUS poziva, da izpolnjene obrazce takoj pošljete na Zvezo.

Kaj daje cerkvenim oblastem v Sloveniji pravico, da se postavljajo nad strokovnjake, ki skušajo v novem družinskem zakoniku bolj zaščititi otroke tudi pred spolnimi zlorabami? Bodo s tem odpravili zlorabljanje otrok v lastnih vrstah? Ne družinski zakonik - pometanje problema zlorabe otrok pod preprogo ogroža slovenske otroke in slovensko družino. Ali zvesti verniki katoliške cerkve res ne vidijo stiske družin, ki so zaupale duhovnim pastirjem, ti pa so zlorabljali njihove otroke? Kar zadeva boj proti novemu družinskemu zakoniku, nikakor ne gre za zaščito 'normalne' družine, gre za izkazovanje moči nad prebivalstvom. Bomo res dovolili, da bomo spet hlapci bogate cerkvene in posvetne gosposke?

V minulih dveh desetletjih smo se vse prevečkrat prepričali, kako zelo so se slovenski politiki pripravljani podrežati močnim. Če bo družinski zakonik na referendumu padel, bo pritisk na tiste, ki ne morejo, nočejo ali ne znajo vijugati v grobem kapitalizmu, še močnejši. Še več, v razvitem svetu bomo izgubili tudi verodostojnost, da smo kot narod sposobni sami uravnavati svojo usodo.

Prebrala sem, da je 4 odstotke moških in 2 odstotka žensk nagnjenih k homoseksualnosti. Ste prepričani, da med vašimi vnuki ne bo nikogar, ki bo lepega dne priznal, da sodi v to manjšino? Raziskave v svetu so pokazale, da istospolnost ni navada, da je veliko globlje zakoreninjena v človeku in da je ni mogoče pregnati s kaznovanjem in odklanjanjem. Boste pustili svojega vnuka pred vrati? Boste zavrgli otroka njegovega partnerja zaradi vam tujega spolnega vedenja njegovega očeta? Ali morda veste, kako se vedejo vaši 'spolno pravilno usmerjeni' otroci in vnuki? So vam čudne navade heterospolnih bliže kot čudne navade istospolnih?

Samo eno dejstvo je pomembno: če želimo na tem majhnem koščku Zemlje živeti v medsebojnem sožitju, moramo znati drug drugega spoštovati in ceniti različnost, saj samo to zagotavlja napredek družbe. Posebej moramo biti pazljivi do manjšin, saj se vsak izmed nas lahko lepega dne znajde v manjšini.

Babice in dedki, premislite, pojdite na referendum in se odločite za podporo novemu družinskemu zakoniku ter proti manipulacijam z ljudmi in za svobodno Slovenijo.

Mateja Kožuh Novak

vsebina

S seje upravnega odbora	2
Koalicijska pogodba	4
Evropsko leto aktivnega staranja	4
Proti "starizmu"	6
Predlog pravil športnih iger	11
Zanimivo, novo, preberite	16
Obvestila	19
Poročili in programa komisij	21

S seje UO ZDUS.

S seje UO ZDUS

Seja UO ZDUS 21. februarja je bila v zadnjem času ena obsežnejših tako po številu točk dnevnega reda, kot po obravnavani problematiki. Razprava je bila razgibana, mnenja so se kresala, so pa člani UO ZDUS vsakič le poenotili mnenja o vseh najpomembnejših obravnavanih točkah dnevnega reda.

Leto aktivnega staranja

Člani UO ZDUS so se najprej seznanili s programom aktivnosti in s prednostnimi nalogami v evropskem leta aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti 2012, ki ga je pripravilo prejšnje ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ga je pa že podpisal novi minister Andrej Vizjak. Med drugim je Vizjak napisal, da bo »... leto 2012 lepa priložnost in spodbuda vsem, ki jih kakorkoli zadevajo demografske spremembe. To bo čas za predstavitve novih idej, za iskanje inovativnih rešitev ter za seznanjanje s primeri dobrih praks tako iz Slovenije, kakor tudi od drugod. To naj bo leto aktivnosti, ki vodijo k skupnemu cilju, to je ustvarjanju starosti prijazne Slovenije. Pri odzivih na demografske spremembe moramo namreč iskati take rešitve, od katerih bo imela korist celotna družba«.

Bomo videli, so se strinjali razpravljavci.

Seznanitev z oceno realizacije finančnega načrta za leto 2011 in načrta za letos

Realizacija prihodkov 2011. Iz ocene realizacije finančnega načrta za leto 2011 sledi, da je bilo od načrtovanih prihodkov

ZDUS

Obiskujte strani www.zdus-zveza.si

v višini 1.201.577 evrov ustvarjenih 1.083.566 evrov ali 90,2 odstotka. Še vedno gre za oceno in ne za dejansko realizacijo, saj niso še znani vsi prihodki iz projekta Mreža (upoštevani so prihodki za 3 kvartale, zahtevki za zadnje četrtletje pa so bili oddani v januarju in so zato potrebni še manjši popravki).

Realizacija odhodkov 2011. Na odhodkovni strani so bili načrtovani odhodki v višini 1.201.577 evrov. Ocena realizacije odhodkov za leto 2011 je predvidela odhodke v višini 1.082.153 evrov, tako da je presežek prihodkov nad odhodki 1.413 evrov.

Načrtovani prihodki v letu 2012. V letu 2012 so predvideni prihodki v višini 1.251.665 evrov, kar je 15,51 odstotka več, kot je bila lanska realizacija. V strukturi prihodkov je predvidenih 14,26 odstotka ali okroglih 141 tisoč evrov iz sredstev ZPIZ, 7,83 odstotka ali 98 tisoč evrov iz članarine, 11,98 odstotka ali 150 tisoč evrov iz sredstev hotela Delfin, 50,34 odstotka ali 630 tisoč evrov iz projektov in 18,58 odstotka ali dobrih 232 tisoč evrov iz drugih virov.

Načrtovani odhodki 2012. Načrtovani odhodki za leto 2012 so predvideni v višini 1.251.665 evrov.

V razpravi so razpravljavci menili, da bo recesijsko leto 2012 prineslo veliko težav celotnemu gospodarstvu Slovenije, tako da se lahko še spremeni načrtovani obseg prihodkov.

Kaj prinaša koalicijska pogodba?

Gradivo za razpravo je bilo obširno in ga podrobneje predstavljamo na straneh 4 in 5. Zanimivejša je bila razprava o pokojninski reformi, ki jo je referendum zavrnil, z njo pa se bo morala spoprijeti Janševa vlada. Po znanih mnenjih in stališčih iz koalicijske pogodbe pa nova vlada očitno ne predvideva večjih posegov v pokojninski sistem, saj ne predvideva prenove zastarelega pokojninskega sistema, niti ne govori o zvišanju pokojninske dobe. Napoveduje pa, da pokojnine ne bodo nižje od 60 odstotkov povprečne plače (razmerje leta

2010 je bilo že 59,7 odstotka!). Dolgoročno, v 'boljših časih' pa naj bi se spet približalo 72 odstotkom iz leta 2003.

Slovenija se torej po mnenju razpravljavcev ne vključuje v široko aktivnost vseh članic EU za usklajevanje delovne dobe s podaljšano življenjsko dobo niti ne zastavlja cilje, da zadrži večje število delavcev v aktivnem življenju in s tem prepreči bližnje pomanjkanje delovne sile (in uvoz tujcev). Hkrati tudi odstopa od dosedanjih sistemov solidarnosti, ki je osnova pokojninskih sistemov v Evropi.

Volilni zakon

O tem smo že nekajkrat obširneje poročali, so se pa razpravljavci zavzeli za spremembe, s katerimi bi zagotovili, da o poslankah in poslancih ne bi odločala vodstva strank, ampak neposredno volivci s preferenčnim glasom. Volilni zakon bo tema pogovora predstavnikov ZDUS s predsednikom državnega zbora Gregorjem Virantom.

V nadaljevanju te točke dnevnega reda so člani UO ZDUS, podprli predlog članic in članov o podpori kandidaturi Nikole Ladika za predstavnike humanitarnih in invalidskih organizacij v svetu fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij ter da ob obiskih poslank in poslancev državnega zbora zaprosijo, da podprejo njihovo pobudo. Nikola Ladika je upokojeni univ. dipl. ekonomist, uveljavljen belokranjski gospodarstvenik in javni delavec, od upokojitve dalje aktiven član Zveze društev upokojencev Slovenije in predsednik DU Metlika. Vrsto let že spremlja delo fundacije in dobro pozna njeno delo. Člani UO ZDUS so prepričani, da bo preudarno in modro pomagal urejati razmere v fundaciji v prid tako invalidskih, kot humanitarnih organizacij.

Pobuda za ustanovitev Inštituta

Član ZDUS in svetovalec predsednice dr. Samo Zupančič je posredoval predlog o ustanovitvi inštituta, ki bi se z javnimi sredstvi ukvarjal s problematiko starejših. Strokovni svet ZDUS je predlog podprl, upravni odbor pa tudi, če se bo predlagani inštitut sam financiral. Za sklepanje pa je še prezgodaj, so menili člani UO, naj pa iniciativna skupina, zbrana okoli dr. Sama Zupančiča, nadaljuje z zbiranjem podatkov, odločitev pa bo UO ZDUS sprejel, ko bo predlog zrel za potrditev.

Festival bo!

Tehničnega organizatorja za pripravo festivala za tretje življenjsko obdobje Hevrekol!, ki je prevzela organizacijo festivala od zveze organizacij za tehnično kulturo, ni več, pogovori o novem tehničnem organizatorju že potekajo, ZDUS pa bo sodelovala v pripravah.

Člani upravnega odbora so vnovič razpravljali o letnih srečanjih upokojencev, ki naj bi bila po veljavnem sklepu upravnega odbora vsako drugo leto, številna DU pa menijo drugače in želijo, da bi bila srečanja vsako leto. Novega odločanja o tem vprašanju ni bilo, se pa bo zanesljivo še kdaj pojavilo na dnevnem redu vodstva ZDUS.

Matjaž Vizjak

Seji upravnega odbora ob rob

Pred nami je leto aktivnega staranja in medgeneracijskega sožitja, ko moramo lokalne in državne politike neprestano opozarjati, da je za državo in za lokalno skupnost najdražje, če starejše pušča na robu družbe osamljene, osiromašene in zapuščene. Dogovorili smo se, da bomo na vsaki prireditvi v letošnjem letu povedali kaj o aktivnem državljanstvu. V našem časopisu bomo objavljali novice o prireditvah v tem letu in strokovne članke o medgeneracijskem sožitju.

Pregledali smo zadnjo različico letošnjega proračuna. Kot vsako leto je tudi letošnji v tem času skupek pričakovani, ker večina institucij, ki v Sloveniji sofinancirajo naš program, še ni odločila, koliko bomo dobili. Kot vsako leto smo se pogovarjali o o tem, da je premalo sredstev za delo na vseh treh ravneh. Približno polovico sredstev nam je uspelo pridobiti z mednarodnimi in domačimi projekti, največ v projektu Starejši za starejše, kjer upamo, da bomo zbrali 400 tisoč evrov. Štiri petine sredstev v tem projektu porabimo na leto za materialne stroške društev, v strokovni službi ZDUS ostanejo le sredstva za 2 zaposlitvi, saj je projekt postal prevelik, da bi ga lahko izvedli samo s prostovoljki in prostovoljci.

Večino sredstev za zaposlene nam uspe dobiti s projekti. Če le gre, bomo projekte, ki jih pridobimo, uresničevali v pokrajinah, da bodo tako lahko prišli do prvih zaposlenih in bodo lahko naprej same iskale mednarodna sredstva. A tisti, ki pišete, da upravljamo sredstva projektov za zaposlitve, se morate zavedati, da drugače projektov ni mogoče izpeljati. Sredstva projektov so strogo namenska in če naredimo kakršnokoli napako, jih je treba vrniti. V strokovni službi ZDUS pa mora vsak zaposleni poleg dela pri projektu opraviti še najmanj eno nalogo iz dejavnosti ZDUS. Kot vsako leto bodo tudi letos vsa sredstva, ki jih da ZPIZ (upajmo, da jih bomo dobili tudi letos), porabili za organizacijo športnih, rekreacijskih in kulturnih dogodkov v pokrajinah. Preostala sredstva bomo porabili za potne stroške članov komisij in upravnega odbora ter funkcionarjev ZDUS, za časopis ZDUS plus, za izobraževanja funkcionarjev društev, za plakete in priznanja, za spletno stran in za mesečne nagrade predsednici in trem podpredsednikom. Petino sredstev potrebujemo za materialne stroške strokovnih služb.

Pregledali smo povzetek koalicijske pogodbe, ki ga je pripravil Tomaž Banovec. Skrbi nas načrtovana uvedba socialne kapice, individualnih računov, nič jasnega ni o ločitvi javnega in zasebnega zdravstva in nič o obdavčenju bogatih. Dogovorili smo se, da bodo koalicijsko pogodbo pregledale pristojne komisije, preden bomo dali v javnost skupno oceno.

V projektu Aktivno državljanstvo začinjamo s tedenskimi obiski poslancev.

Članom upravnega odbora smo predstavili osemletne rezultate projekta Starejši za starejše. Samo letos bodo prostovoljke in prostovoljci v projektu opravili blizu milijon prostovoljskih ur, kar je po metodologiji MDDSZ vredno več kot 10 milijonov evrov. Žal se načrtovalci razvoja v Sloveniji še ne zavedajo, kako pomemben je ta projekt.

Festival letos bo, organizatorji bodo drugi kot prejšnja leta, program pa bo podoben. Letošnja konferenca bo posvečena letu aktivnega staranja in medgeneracijskega sožitja.

Mateja Kožuh Novak

Kaj upokojujencem prinaša koalicijska pogodba?

V koalicijski pogodbi ni niti besede o enem največjih fenomenov razvoja sodobne družbe, o staranju prebivalstva.

Število prebivalstva na svetu se bo od leta 2000 do 2050 povečalo za polovico, starejših od 65 let več kot trikrat, starejših od 85 let za šestkrat, pri tem pa število starejših od 100 let kar za šestnajstkrat.

V Sloveniji se je v letih od 1961 do 2011 delež mladih zmanjšal s 35 odstotka na 14,5 odstotka, starejših od 65 let se je povečal s 7,8 odstotka na 16,6 odstotka, celo delež starejših od 85 let je zrasel oz 1,6 na 3,1 odstotka. Že samo od leta 2000 do 2010 se je povprečna starost prebivalstva v Sloveniji zvišala z 38,8 na 41,6 leta.

Problem staranja prebivalstva torej ni le vprašanje sredstev za pokojnine, temveč je bistveno širši: čedalje skromnejše je število otrok in oseb v delovni dobi, kar bo že v nekaj letih pripeljalo do pomanjkanja domače delovne sile, zelo hitro pa se povečuje število starejših oseb.

Splošni predlog

V koalicijski pogodbi, še bolj pa v praksi bi se morala Slovenija zavzeti spremenjenih razmer v razvoju prebivalstva in intenzivneje v obsežnih akcijah OZN in EU iskati poti za uspešno spopad z globalnimi spremembami prebivalstva.

Temeljni cilji. Med temeljnimi cilji je naveden le »stabilen sistem pokojnin in zdravstveno varstvo«.

Koalicijska pogodba torej ne zahteva spremembe zastarelega pokojninskega sistema niti ne govori o povečanju pokojninske dobe. Slovenija se torej ne vključuje v široko aktivnost vseh članic EU za usklajevanje delovne dobe s podaljšano življenjsko dobo niti ne določa cilja, da bo zadrževala večje število delavcev v aktivnem življenju in s tem preprečevala bližnje pomanjkanje delovne sile (in uvoz tujcev).

Sestava vlade. Preseneča, da ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve nima nikakršnih nalog, povezanih s staranjem prebivalstva in s pokojninskim zakonom.

Programski del. Tekst o socialnem in medgeneracijskem dialogu je brez vsebine.

Zmanjšanje stroškov dela

Davčni sistem. Zagovarja se le podpora in sofinanciranje patentne zaščite podjetjem, ne pa tudi pomoč posameznikom.

Trg dela. Kar zadeva trg dela, pogodba načelno govori o spodbujanju zaposlovanja mladih in starejših, ne omenja pa odprave študentskega dela, čeprav malo delo pomeni motnjo na trgu delovne

sile, otežuje mladim vstop na trg delovne sile, zmanjšuje jim možnosti za doseganje zadostne pokojninske dobe na koncu delovne dobe in bistveno zmanjšuje prispevke v pokojninsko blagajno.

Šolstvo. V poglavju o šolstvu se pogodba sploh ne dotika temeljnega vprašanja o smiselnosti prevelikega števila mladih, vključenih v visoko šolstvo. Po nekaterih podatkih v Sloveniji »študira« na tretji stopnji študija blizu 70 odstotkov mladih, v Švici pa le 30 odstotkov. Nerazumljivo je, da pogodba obravnava visoko šolstvo ločeno od poglavja o šolstvu. Dosedanja ločenost visokega šolstva od preostalega šolstva je doslej povzročala vrsto neskladnosti in nepotrebnih težav.

Ne vidimo potrebe, da bi upokojujencem omejevali pedagoško delo na univerzah.

Nove e-storitve. Poglavju 10.2 omenja uvajanje novih e-storitev, pri tem pa večina starejšega prebivalstva sploh nima računalnika ali pa ga ne zna uporabljati.

Nevladne organizacije. Poglavje 10.10 o ukrepih za razvoj nevladnih organizacij (prenova predpisov) je zgolj načelno, kot da ne želimo ničesar spremeniti, da bi povečali vpliv nevladnih organizacij.

Prenova pokojninske zakonodaje

Koalicijska pogodba očitno ne predvideva večjih posegov v pokojninski sistem, saj ne predvideva spremembe zastarelega pokojninskega sistema niti ne govori o povečanju pokojninske dobe. Napoveduje pokojnine na ravni, ki ni nižja od 60 odstotkov povprečne plače (razmerje je leta 2010 že padlo na 59,7 odstotka). Dolgoročno in v »boljših časih« pa naj bi se to razmerje približalo 72 odstotkom (iz leta 2003).

Slovenija se torej ne vključuje v široko aktivnost vseh članic EU za usklajevanje delovne dobe s podaljšano življenjsko dobo niti ne določa kot cilja, da zadržimo večje števila delavcev v aktivnem življenju in s tem preprečimo bližnje pomanjkanje delovne sile (in uvoz tujcev). Odstopa tudi od dosedanjih sistemov solidarnosti, ki pa so osnova pokojninskih sistemov v Evropi.

Zelo problematična je zahteva, da naj pokojnine temeljijo predvsem na delovni dobi. Nikjer pa ni prikazana izvedljivost in socialna upravičenost takega cilja.

Uvedba individualnih pokojninskih računov je sicer transparentna, omogoča posameznikom vpogled v pravice in je aktuarsko pravična, ima pa tudi vrsto pomanjklivosti:

- odpravlja sistem solidarnosti, kar pomeni odpravo socialne države,
- za državo je ta sistem drag, saj bi večina upokojujencem dobila

ZDUS pod novo vlado

Tomaž Banovec je za člane strokovnega odbora ZDUS in za potrebe projektov AOBIS in HELPS je iz najnovejših statističnih podatkov ZPIZ povzel podatke za december 2011 in jih soočil z napovedmi iz koalicijske pogodbe. Po njegovem mnenju so nekatera protislovja očitna. Smo pred reformami, čeprav pokojninska ni neposredno napovedana, vseeno pa je dobro, tako meni, da poznamo nekaj izhodišč.

Vrnitev razmerja na leto 2003? Koalicijska pogodba napoveduje obrambo nadomestitvenega razmerja na ravni še nad 60 odstotki in obljublja v prihodnje vrnitev (?) na 72 odstotkov (vrnitev razmerja na leto 2003?).

Socialna kapica. Napovedana je socialna kapica in posledično zmanjšanje prihodkov ZPIZ.

Zmanjšani se bodo stroški dela. Zmanjšali pa se bodo verjetno tudi prispevki.

Zmanjšan proračun. Že v 2012 za najmanj 800 milijonov evrov.

Varčevanje. Zaostrile se bodo vse oblike varčevanja (socialne pomoči ipd.), poraba bo omejena, morda celo z ustavo.

Evropske obveznosti. Nove evropske obveznosti (davčna harmonizacija) smo popisali in se zavezali.

Individualni pokojninski računi. Uvedeni bodo individualni pokojninski računi.

Napovedi in komentarji

- Povprečna dosežena pokojninska doba za starostno pokojnino se podaljšuje samo za 2 meseca na leto predvsem zaradi povečevanja te dobe pri ženskah.
- Za tri mesece na leto se podaljšuje čas prejemanja pokojnine za vse starostne upokojene, kot tudi doba trajanja pričakovanega trajanja življenja za vse prebivalce Slovenije.
- Število starostnih upokojencev bo v 2012 blizu 393.240, vseh skupaj bo 595.299 upokojencev - ali bližamo se skupnemu številu 600 tisoč, kar se bo verjetno zgodilo že v tem letu. Število starostnih upokojencev se je v času od 2010 do 2011 povečalo za 17.833 oseb.
- Število zavarovancev – plačilo prispevkov hitro pada še posebej pri njihovem jedru - pri pravnih osebah.

- Nadomestno razmerje pokojnine - plače se po letih hitro znižuje. Za starostne pokojnine sicer nekoliko manj - na 64,7 odstotka v letu 2010. Ali se bo v letu 2011 znižalo na 62 odstotkov (ocena?). Za vse pokojnine skupaj pa je razmerje v letu 2010 že pri 59,7 odstotka. Zdajšnji ukrepi (zamrznitev) bodo še pospešili to padanje. Kako bomo prišli na obljubljenih 72 odstotka in kdaj?

- Varčevanje v drugih stebrih ne bo dalo pričakovanih rezultatov, kot tudi ne nepremičnine, ki jih imajo upokojeni v lasti.

- Stroški življenja rastejo, prihodki stagnirajo.

- Več dodatnih podatkov ni potrebnih. Dodali bi lahko še nove oblike socialne pomoči, prag revščine in kaj drugega. Kako so zadevo razumeli in utemeljili tisti, ki s tem soupravljajo (politika in stroka), in tisti, ki mislijo, da so ali bodo rešili zapleteni problem, ne vem.

Kljub temu razmislak

Seveda nova delovna mesta rešijo problem. Ekonomist Kraljič trdi, da jih potrebujemo 50 tisoč. In to ne samo on. Večina politikov in strokovnjakov si potem, ko nekaj podobnega povedo na TV ali v državnem zboru, globoko oddahne, saj so povedali veliko misel in skoraj že rešitev. Dobro izobraženi govorci med njimi dodajo še potrebo po veliki dodani vrednosti na delovno mesto in si še enkrat oddahnejo.

Problem pa so produkti (blago in storitve), ki jih prodamo na odprtem trgu in po možnosti izvozimo - torej konkurenčnost. Šele povezani šopki takih dobro prodanih produktov ustvarijo prava delovna mesta.

In to velja kot razmislak tudi za upokojene, njihovo razmišljanje, pa tudi za politično razumevanje stvari za tiste, ki so pred ekonomistom Kraljičem govorili o tem. Kako je s prihodki od zdajšnje javne infrastrukture, vemo (vinjete ne zadoščajo niti za plačilo posojil za avtoceste, železnico je treba subvencionirati in podobno). Ali bomo za prihodnje še naprej subvencionirane produkte še vedno najemali nova posojila?

Če tega ne razumemo dobro, preberimo še pismo dr. Marka Kosa, ki ga je v Delovi sobotni prilogi (4. februar 2012) namenil enemu od ministrov za znanost in govori o tem, kako so vsi ti dosedanji za to pristojni ministri zanemarili svoje poslanstvo že pri razvoju potrebne znanja, pri vzgoji kadra za tržno zanimive produkte.

manjše pokojnine od zdajšnjih, priznanih po veljavnem zakonu,

- določilo o omejitvi možnosti predčasnega upokojevanja ni jasno, zato nanj tudi ni mogoče dajati pripomb.

Usklajevanje pokojnin na podlagi 60 odstotkov rasti plač in 40 odstotkov rasti življenjskih stroškov je problematično zlasti spričo zdajšnjega razmerja pokojnin med plačami in pokojninami.

Strinjamo se z 'očiščenjem' pokojnin, saj ga je predvidevala tudi leta 2011 zavrnjena pokojninska reforma.

Predlog pokojninskega sistema, ki bi temeljil na večstebnem sistemu, ne opravičuje ciljev, navedenih v koalicijski pogodbi, predvsem pa odpravlja solidarnost v pokojninskem sistemu.

Pohvaliti pa je treba del, ki govori o sistemu dolgotrajne oskrbe, čeprav bi ga bilo treba vsebinsko dopolniti. Pogodba eksplicitno ne omenja neplačanih oskrbovalcev, ki lahko veliko bolj kakovostno in za državo ceneje zagotavljajo ustrezno oskrbo tistim, ki jo potrebujejo. Podpreti je treba čim daljše bivanje pomoči potrebnih v domačem okolju, šele kot zadnjo možnost pa kaže zagovarjati institucionalno varstvo. Oskrbovalcem je treba omogočiti normalne

delovne razmere in jim kriti stroške, povezane z opravljanjem tega dela. Pogodba tudi ne omenja pomanjkljive zdravniške oskrbe starejših v domovih.

Predlagamo, da za sistem dolgotrajne oskrbe sprejmemo načela mednarodne organizacije EUROCARERS, katere cilje zagovarja tudi Evropski parlament.

Kar pa zadeva zagotavljanje invalidskega varstva, v pogodbi ni nikjer zahteve, da je pravice invalidov upokojencev treba izenačiti s pravicami delovnih invalidov.

Zdravstvo

To poglavje bi moralo najprej določiti jasna načela o ločevanju javnega in zasebnega zdravstva. Pogodba omenja preoblikovanje neobveznega zdravstvenega zavarovanja v obvezno, saj Slovenija krši določila o prostem gibanju kapitala. Od tod tudi zahteva za odpravo zdajšnjega sistema in da naj bi tujim zavarovalnicam omogočili vstop na trg neobveznega zavarovanja. Pojavljajo se celo ideje o zasebnih družbah za obvezno zavarovanje.

Evropsko leto aktivnega staranja

Vloga za vsakogar. Evropska unija je leto 2012 razglasila za leto aktivnega staranja in medgeneracijskega sožitja, ker tako želi označiti desetletnico madridske konference Združenih narodov o staranju.

Evropsko leto aktivnega staranja opozarja na izzive, ki jih prinaša staranje prebivalstva, kako:

- pomagati ljudem, da bi ostali na delavnih mestih dlje, in kako jih spodbuditi, da se ne bi upokojevali prezgodaj,
- preprečevati socialno izključenost starejših tako, da jih spodbujajo k aktivni participaciji na lokalni in regionalni ravni in da jih vključujemo v iniciative aktivnega državljanstva na nacionalni in evropski ravni,
- kako pomagati starejšim, da bodi ostali čim dlje neodvisni.

Glavni cilji evropskega leta aktivnega staranja in medgeneracijskega sožitja so torej promocija:

- aktivnega staranja na delovnem mestu,
- aktivnega staranja v lokalni skupnosti z aktivnim državljanstvom, prostovoljstvom in medsebojno skrbjo,
- aktivnega staranja v domačem okolju z zdravim staranjem in neodvisnim življenjem,
- sodelovanja in solidarnosti med generacijami.

Dokument Zdravo in aktivno staranje, ki ga je pripravil nemški zvezni urad za promocijo zdravja, govori o naslednjih področjih, ki naj bi izboljšala zdravje »mlajših«
starejših ljudi:

- izboljšati možnosti zaposljivosti starejših in jih spodbujati k podaljšanju delovne dobe,
- omogočiti starejšim, da z drugimi delijo svoje znanje in izkušnje in ostanejo socialno aktivni in cenjeni kot svetovalci in prostovoljci,
- omogočiti doživljenjsko izobraževanje (računalniške sposobnosti, kulturne aktivnosti – festivali pevskih zborov in instrumentalnih skupin),
- razviti servisne dejavnosti, ki upoštevajo potrebe starejših (transport, bivalno okolje, zdravje), opogumljati starejše in jim omogočiti, da postanejo bolj politično aktivni,
- preprečevati izolacijo starejših z obiski na domu in z organizacijo specifičnih aktivnosti na oddaljenih območjih z organizacijo njim dostopnih servisnih dejavnosti,
- razviti zdravstveno, socialno in izobraževalno servisno dejavnost, ki je občutljiva za individualne zmožnosti posameznikov, na kulturne posebnosti (migranti) in na položaj, v katerem se znajdejo starejši,
- razviti aktivnosti promocije zdravja posebej za starejše (fitness), jih narediti lahko dostopne starejšim (bližina, cena, jezik ...) in
- priskrbeti pomoč in svetovanje negovalcem starejših in invalidnih oseb v družini.

Podatki Eurobarometra 2011

33 odstotkov vprašanih starih od 61 do 70 let, 25 odstotkov starejših, drugi mlajši.

Naša država je prijazna do starejših

- Luksemburg - 81 odstotkov

6

- Madžarska - 21 odstotkov

- Slovenija - 58 odstotkov

Moje lokalno okolje je prijazno do starejših

- Danska - 80 odstotkov,

- Madžarska - 37 odstotkov,

- Slovenija - 68 odstotkov.

Kaj menite, da je najbolj potrebno, da bi bila vaša dežela prijazna do starejših?

EU, Slovenija, 55 plus

- več možnosti za starejše, da ostanejo fit in zdravi - 42 odstotkov, 59 odstotkov in 39 odstotkov,

- boljši javni prevozi (avtobusi in vlak) - 40 odstotkov, 35 odstotkov in 41 odstotkov,

- boljša varnost na cesti za pešce - 31 odstotkov, 26 odstotkov in 31 odstotkov,

- več parkov - 25 odstotkov, 25 odstotkov in 23 odstotkov,

- več trgovin in bank v bližini - 17 odstotkov, 9 odstotkov in 16 odstotkov,

- več javnih prostorov, stavb - 15 odstotkov, 12 odstotkov in 13 odstotkov,

Uporaba interneta v javnih servisnih službah je velika ovira za starejše

- Danska - 69 odstotkov,

- Slovenija - 47 odstotkov

Svetovalne skupine starejših, ki bi jih ustanovile lokalne skupnosti z namenom, da jim svetujejo o zadevah, povezanih s tem, s čimer se starejši soočajo v lokalni skupnosti, bi bile zelo koristne

- Ciper - 71 odstotkov,

- Slovenija - 31 odstotkov,

- Poljska - 22 odstotkov.

Katere od naslednjih institucij igrajo pozitivno ali negativno vlogo pri odnosu do izzivov staranja prebivalstva v tvoji državi?

Zelo negativno = -10, zelo pozitivno = +10 (izračunano je razmerje med pozitivnimi in negativnimi odgovori): Belgija, Slovenija in Madžarska:

- parlament: 1,8 - 3,3 - 2,3

- lokalna politika: 3,8 - 1,2 - 0,2

- EU institucije: 0,6 - 0,6 - 0,5

- Gospodarstvo: 1,3 - 4,1 - 3,8

- sindikati 0,2 - 0,7 - 0,2

- mediji in novinarji 2,2 - 3,0 - 0,7

- organizacije starejših 3,2 - 7,9* - 6,1

- cerkvene organizacije 2,0 - 4,5 - 6,1

* boljše od nas so ocenjene organizacije starejših le še na Danskem (8,7), na Cipru (8,0), na Finskem (8,6), na Švedskem (8,4) in na Islandiji (8,8)

Kaj meni dr. Mateja Kožuh Novak

Dr. Mateja Kožuh Novak, upokojena raziskovalka, ginekologinja epidemiologinja, prostovoljka je ob imenovanju za ambasadorko leta aktivnega staranja in medgeneracijskega sožitja povedala:

• Ko sem bila poslanka državnega zbora, me je jezilo, ker so nas mediji označevali kot ljudi, ki nič ne delajo in le vlečejo visoke plače. Pa sem se odpravila na severovzhodni rob Slovenije in tam, kjer sonce vsako jutro najprej obsije našo domovino, s pomočjo lokalnih aktivistov zastavila vrsto projektov o promociji slovenskega podeželja. Na prelepem Kogu me je presenetila izjemna radoživost starejših prebivalcev, ki so bili najbolj zagnani sodelavci v projektih.

Ko je gospod Soroš ponujal denar za projekte s starejšimi in za starejše, sem se kot prostovoljka Slovenske Filantropije skupaj s sodelavci, prostovoljci ptujskih društev upokojencev na Ptujju lotila prvega projekta ugotavljanja potreb starejših, ki živijo v lastnih gospodinjstvih. V 12 letih se je projekt medsebojne pomoči starejših razširil po vsej Sloveniji, zanesli smo ga celo k našim bosanskim prijateljem v Gračanici in Zavidovičih.

• Danes majhna skupina upokojenih entuziastov prostovoljcev vodi več kot 4 tisoč starejših prostovoljk in prostovoljcev, članov DU, ki skušajo najti vrstnike, ki potrebujejo pomoč za samostojno življenje in s tem pomagati sebi, vrstnikom in njihovi skupini.

• Na vrh Zveze društev upokojencev Slovenije me je pripeljalo spoznanje, da sodobna slovenska družba ne ceni svojih seniorjev. Nekoč ponosni upokojenci, ki so vso svojo delovno dobo varčevali za čas po upokojitvi, ki so dolga leta veljali za prvo in najpomembnejšo pomoč svojim potomcem v stiski, zaradi mačehovskega odnosa sodobnih načrtovalcev slovenskega razvoja do starosti postajajo vse bolj odvisni od pomoči svojih otrok, teh pa je vsaj 250 tisoč v hudi stiski. Naša modrost ostaja nam, mladi je ne potrebujejo. Našega znanja in izkušenj sodobna Slovenija ne zna porabiti. Načrtovalci razvoja nam ne znajo prisluhiti.

• Moje sporočilo mlajšim je takole: starost je lepa, polna novih izzivov, če boste mladi v svojih načrtih naredili prostor tudi za nas. To je sporočilo leta aktivnega staranja in medgeneracijskega sožitja. Dejansko s svojim odnosom do starejših sejete polje, kjer se boste kaj kmalu znašli sami. Od vašega zdajšnjega odnosa do starejših je odvisno, kakšna bo vaša starost.

Manchester – prvo angleško mesto, prijazno starejšim

Manchester je s pol milijona prebivalcev industrijsko mesto v severovzhodni Angliji, nekoč svetovno središče bombažne industrije. Gibanje »Mesto, prijazno starejšim« vodi »Partnerstvo starejših«, v katerem je več kot 100 organizacij iz akademskih krogov, lokalne samouprave, prostovoljske organizacije, zasebne organizacije in najbolj pomembno, v različnih programih sodelujejo številni prebivalci mesta.

Programi:

- ljudje – dati starejšim prebivalcem možnost, da se vključijo v razvojne programe mesta in nanje tudi vplivajo,
- lokalna iniciativa – delovati v lokalnih okoljih, odgovarjati na lokalne potrebe in oblikovati nove možnosti,
- projekti - praktične aktivnosti, ki izboljšajo servisno službo in prinašajo nova znanja,
- partnerstva - praktično sodelovanje, da bi dosegli načrtovane cilje in pritegnili vire in investitorje v mesto in
- politika – vnesti starosti prijazne principe v vse strategije mesta.

Dodatni programi:

- izdelati starostni prijazne principe in navodila,
- testirati te principe v četrtih skupnostih Manchestra,
- izboljšati povezave z raziskovalnim področje in promovirati Manchester kot mesto, kjer raziskujejo staranje v urbanem okolju,
- razviti delovno silo na področju staranja, da bi tako izboljšali izkušnje starejših s servisnimi službami,
- vnesti medgeneracijski princip v starosti prijazne programe mesta,
- izboljšati možnosti sodelovanja s starejšimi prebivalci kot partnerji v načrtovanju razvoja in
- spodbujati privatne investitorje za vlaganje v aktivno staranje, in to še zlasti z novimi tehnologijami.

Sporočilo ni namenjeno nam, starejšim, namenjeno je tistim, ki dandanašnji skrbijo za razvoj dolgožive družbe. Bodo znali to storiti? Jih to sploh zanima? Mi, starejši, se bojimo, da jih ne.

Kako se bodo vedli ti, ki nam danes vladajo?

Ti, ki nam danes vladajo, pridejo za nami v enem, dveh desetletjih. Kaj menite, kako se bodo vedli? Zdajšnja generacija starejših je bila ob zrušitvi socializma spretno potisnjena v kot. Starejše v postsocialistični družbi najlaže obvladuješ, če jim znižuješ pokojnine. Številni omagajo, vdani v usodo čakajo na smrt. Ali ni škoda, da družba prehitro izgubi znanje, izkušnje in modrost, ki jo pridobiš samo s staranjem? Naslednja, številčnejša generacija starejših bo imela politično moč. Kaj menite, kdo bo tedaj ogrožen? Kateri del prebivalstva mora biti vitalno zainteresiran za vzpostavitev trajnega, učinkovitega medgeneracijskega sožitja?

Svetovna zdravstvena organizacija označuje aktivno staranje kot »proces izbire najboljših možnosti za vzdrževanje zdravja, vključnosti v družbeno dogajanja in varnosti z namenom, da se izboljša kakovost življenja starajočega se prebivalstva. Ljudem omogoča, da izkoristijo svoje zmogljivosti za kakovostno življenje skozi ves življenjski cikel in da dajejo družbi svoj prispevek v skladu s svojimi potrebami, željami in možnostmi, medtem ko jim družba zagotavlja zaščito, varnost in nego, ko dosežejo starost, ko potrebujejo pomoč okolja«.

Velike spremembe v demografskih tokovih so pokazale, kako živ organizem je človeška družba. Veliki dosežek znanosti, ko je človek skoraj premagal prezgodnjo umrljivost, je povzročil hitro naraščanje števila starejših ljudi in probleme, ki jih ta fenomen povzroča. »Spremenite problem v izziv«, je sporočilo Evropskega leta aktivnega staranja in medgeneracijskega sožitja. »Dajte možnosti armadi starejših, da sami skrbijo zase, da si med seboj pomagajo, da čim dlje ostanejo neodvisni, samostojni.

Proti »starizmu« in diskriminaciji

Letošnje leto je evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti, saj se je vsa Evropska unija znašla v procesu staranja prebivalstva. Podatki Eurostata za obdobje 2001 do 2006 kažejo, da se je prebivalstvo EU (brez Velike Britanije) povečalo za 1,9 odstotka, da se je število starejših od 65 let povečalo za 8,9 odstotka, medtem ko je v tem času število starih med 0 in 14 leti upadlo za 4,4 odstotka.

Evropsko leto je podpora državam članicam, socialnim partnerjem in civilni družbi pri promoviranju aktivnega staranja, ohranjanju solidarnosti med generacijami in pri spodbujanju generacij v poznih petdesetih letih. Institucije Evropske unije vidijo aktivno staranje kot »ustvarjanje boljših priložnosti in delovnih razmer za starejše delavce, da lahko sodelujejo na trgu delovne sile in se aktivno borijo proti socialni izključenosti in se zdravo starajo«.

Skladno z evropsko zakonodajo o enakopravni obravnavi vseh držav članic so leta 2007 oblikovali evropsko mrežo organov za enakost Equinet, ki je že izvedla raziskavo o starostni enakopravnosti. Po evropskih direktivah je starostna diskriminacija prepovedana in so vsi delavci enakopravno obravnavani. Equinet zato predlaga:

- Potrebno je okrepiti ozaveščanja o boju proti starostni diskriminaciji na vseh področjih;
- treba je okrepiti sodelovanje organov za enakost na ravni skupnosti in držav članic;
- treba je okrepiti odzivanje na »starizem« in diskriminacijo, ki vplivata na zmanjšan družbeni prispevek starejših.

»Starizem«. Gre za razširjen in škodljiv pojav v vsej EU, saj zanika enakopravnost starejših in ovira dostopnost do vrste pravic (uporabljane starostne omejitve pri vladnem urejanju dostopa do storitev in udeležbe na delovnem mestu, omogoča stereotype o neinventivnosti starejših), v medgeneracijskih odnosih uveljavlja norme, po katerih je diskriminacija starejših opravičljiva. Stereotipi o starejših, negativna podoba in presojanje starosti, staranja, »starizem« so predsodki, ki, žal, prevladujejo v vseh državah članicah.

Pet od 23 organov za enakost, zajetih v raziskavo, zagotavlja zaščito pred starostno diskriminacijo, a le na področju trga dela. Štirinajst teles pokriva starostno diskriminacijo na področju politike zaposlovanja in zunaj nje. Za večino držav pa je starostna diskriminacija relativno novo področje. Številni organi poročajo, da se družba ne zaveda ali ne dojema diskriminacije starejših kot prepovedane oblike in ji ne pripisuje večjega pomena kot drugim oblikam diskriminacije.

Število prijav starostne diskriminacije. Spreminja se od države do države in se razteza od 20 odstotkov v Avstriji, 17,3 odstotka na Nizozemskem, 16,9 odstotka v Litvi, 16,8 odstotka v Nemčiji, 15,5 odstotka v Franciji, 10,5 odstotka na Madžarskem, 10 odstotkov na Danskem, 8 odstotkov na Češkem, 7 odstotkov v Luksemburgu, 5 odstotkov v Belgiji do 3 odstotkov v Veliki Britaniji, na Irskem in v Bolgariji. Glavna področja, o katerih starejši poročajo o diskriminaciji, so zaposlovanje (odpoved, prisilna upokojeitev), dostop do zdravstvenega zavarovanja, do bančnih storitev ter v manjši meri 8

reševanje stanovanjske problematike, socialna zaščita in oskrba ter zdravstvena nega.

Proaktivno upravljanje starostne raznovrstnosti. Dve najpomembnejši pozitivni praksi na tem področju sta proaktivno upravljanje starostne raznovrstnosti ter starosti prijazne storitve. Proaktivno upravljanje starostne raznovrstnosti temelji na načrtovanem in sistemskem obravnavanju enakosti starejših delavcev: starejšim zaposlenim zagotavlja, da obdržijo zaposlitev in tako še naprej na delovnem mestu prispevajo svoje izkušnje, išče delovna mesta za starejše v podjetjih, ki so odprta za sodelovanje s starejšimi in zagovarjajo načelo enakopravnosti. Druga pozitivna praksa deluje v dobro starejših strank in prispeva k poslovni uspešnosti podjetij, ki razvijajo storitve za starejše ter se zavedajo njihovih potreb.

Temeljne prednosti. Mreža Equinet predlaga državam članicam EU, evropski komisiji in organom, da uveljavijo naslednje prednosti:

- Organi za enakost naj v evropskem letu razvijejo pobudo, ki bo osredotočena na nizko stopnjo zaznane diskriminacije starejših in na promocijo dveh primerov dobre prakse - na proaktivno upravljanje raznovrstnosti in na starosti prijaznih storitev. Zavzamejo naj se za sodelovanje in povezovanje z mrežami organizacij, ki se ukvarjajo s starejšimi, in zasnujejo izobraževanje, ki bo krepilo delo teh organizacij v boju proti »starizmu« in diskriminaciji starejših.
- Države članice EU naj v evropskem letu sprejmejo določbo o nacionalnem programu reform (v okviru Strategije EU 2020), ki bo namenila posebno pozornost pobudam za večje pojavljanje starejših na trgu delovne sile. Osredotočijo se naj na izzive »starizma«, diskriminacije starejših in njeno preprečevanje vključijo v politiko aktivnega staranja (denimo s promoviranjem starosti prijaznih storitev, z enakopravno obravnavo starejših v bivalni kulturi, pri socialni zaščiti, v zdravstveni oskrbi in socialni varnosti), za uveljavitev zakonodaje, ki prepoveduje starostno diskriminacijo v državah, kjer takšna zakonodaje še nimajo, ter za sprejem ukrepov, ki podpirajo delovanje organov za enakost.
- Evropska komisija naj promovira in podpira vse pobude, ki pomagajo pri oblikovanju pozitivne javne podobe starejših, spodbuja naj kulturne spremembe, ki bodo preprečile »starizem« in diskriminacijo, spodbudi naj politično usmeritev, ki se bo med evropskim letom zavzela za pripravo predloga direktive o prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, invalidnosti, spolne usmerjenosti in verske opredelitve.
- Evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti je pomembna priložnost, da odpravimo ovire, ki jih za aktivno staranje predstavljata »starizem« in diskriminacija. Vprašanja »starizma« in diskriminacije so nedvomno velik izziv za skupine, vključene v evropsko leto. Še posebej pa so izziv za Evropsko komisijo in države članice, ki lahko pripomorejo k odpravi ovir za aktivno staranje, k odpravi stereotipov, odpravi starostne diskriminacije in k izboljšanju medgeneracijske solidarnosti, kar vse je del strategije evropskega leta in Evrope 2020.

Prevedla D. Lukić

Projekt Starejši za višjo kakovost življenja doma

Ja, kje ste pa hodili?

Zakaj niste že prej prišli naokoli?

Še dobro, da prihajate, da nisem tako sama. Saj veste, dnevi so tako dolgi ... Zelo sem vas vesela.

- 120.181 starejših ljudi nad 69 let.
- 120.181 Slovencev in Slovenec, moških in žensk, mam in očetov, sosed in sosedov je vključenih v projekt.
- 120.181 posameznikov z imeni in priimki, vsak s svojo zgodbo, s svojimi težavami, s svojimi radostmi, s svojimi izkušnjami in modrostjo.

Več kot tri tisoč prostovoljcev, ki obiskujejo druge starejše, se pogovarjajo, poslušajo, se učijo, jokajo in se smeji skupaj s to polovico prebivalcev naše domovine, ki sodi v kategorijo starejših od 69 let.

In kaj jim je tega treba? Ali jim je tako dolgčas, da hodijo po hišah? Ne, ni jim dolgčas. Po osmih letih dela v projektu lahko z gotovostjo rečem, da hoja po hišah ni njihovo edino delo. Ne, večina izmed njih začne dan zgodaj zjutraj, pomagajo mladim spraviti otroke v šole, vrtce, na avtobuse, veliko najmlajših pa ostane kar v njihovih toplih rokah. Številne babice kot profesionalke pripravljajo odlična kosila za vse, ki utrujeni in lačni prihajajo z dela. Ob koncu šole varno pripeljejo domov svoje vnuke v »živo« stanovanje, kjer niso sami. Ob vsem tem pokukajo še k sosedu, ali je vse v redu in preberejo časopis. Vzamejo si čas, da z mimoidočim poklepetajo o vremenu in politiki. Pojejo v pevskem zboru in po svojih močeh pomagajo še v Karitas ali RK. Ali ima njihov dan res samo 24 ur? Niso več rosno mladi, pa vendar so bolj aktivni kot mnogi mladi. Ob vsem tem se vključijo še v projekt Starejši za starejše.

Zakaj? Zato, ker je vredno!

Zato, ker so 35, 40 let delali z ljudmi, ker imajo znanja socialnih delavcev, medicinskih sester, zdravnikov, učiteljev, vzgojiteljev ali pa trgovcev in frizerjev, ki so znali prisluhniti ljudem.

Zato, ker je vredno dati čas in energijo za nasmeh in veselje človeka, ki nima več toliko moči, da bi delal, kar počno prostovoljci.

Zato, ker je zadovoljstvo ob tem, da so nekomu polepšali dan zanje več vredno kot bogastvo.

Ker jih bogatijo stiki z drugimi ljudmi in njihove zgodbe.

Zato, ker je vredno imeti skupino prostovoljcev, s katero se dobivajo, v kateri so našli prijatelje in se v njej dobro počutijo, se zabavajo, si pomagajo, prisluhnejo drug drugemu.

Zato, ker tistih stvari, ki so najpomembnejše v življenju, ne moreš ne kupiti ne prodati, ampak jih lahko samo daš in prejmeš, to pa so ljubezen, pozornost, sprejetost, zadovoljstvo, sreča, veselje, mir...

Zato ker ...

V minulem letu so prostovoljci 71.912-krat potrkali na vrata. Prvič so jih odprli 12.744-krat, pri 59.168 starejših pa so že bili in so vnovič prišli k njim. Poskrbeli so za 25.327 pomoči, 7.768 pomoči je bilo organiziranih s pomočjo drugih vladnih in nevladnih organizacij, 17.559 starejšim pa so pomagali v društvih.

Kar 279 društev, 3.307 prostovoljcev, 120.181 starejših je že vključenih, prav vsak izmed nas pa ima privilegij, da lahko dela pri tako velikem (v vseh pomenih te besede) projektu.

Zato mora projekt preživeti in doseči svoj glavni cilj, da prav noben starejši od 69 let v tej državi ne bo spregledan in pozabljen!

Irena Zajec, univ. dipl. soc. delavka, ZDUS, koordinatorka projekta

Ne ločujmo kulturnih prireditev!

Vsak dan mora biti priložnost, da se zavemo pomembnosti kulturne ustvarjalnosti starejših, da spregovorimo o pozitivnih razsežnostih kulture tudi v društvih upokoencev in njihovih zvezah in da hkrati tudi opozorimo na probleme, s katerimi se srečujemo pri svojem delu.

Čas, ki ga živimo, zaznamuje naraščanje števila starejših, kar pomeni tudi več problemov in obveznosti družbe. Vendar to ne more biti razlog, da bi spregledali želje starejših, da bi se vključili v družbeno dogajanje tudi na kulturnem področju.

Premalo se zavedamo, da je kulturna dejavnost starejših učinkovit način, ki v veliki meri pripomore k socializaciji starejše generacije.

Spomnimo se, da so prav starejši najbolj zvesti obiskovalci kulturnih prireditev, knjižnic, muzejev, galerij itd.

Naša dolžnost je, da si zavzemamo za medkulturni dialog in za medgeneracijsko sodelovanje.

Vse generacije opozarjamo na medsebojno soodvisnost. Poiščimo in razvijamo oblike, vsebine in načine, ki bodo omogočili vključevanje starejših ustvarjalcev, snovalcev programov in promocijo kulture te generacije, ki ima znanje in izkušnje, pa tudi interes za sodelovanje. Ne ločujmo kulturnih prireditev za starejše in za mlajše. Oblikujmo kakovostne programe, ki bodo vse generacije povezovali in bodo prispevali h kulturni podobi okolja, kjer ljudje živijo.

Kako pomembno je, da kulturna društva nudijo dovolj možnosti tudi

za sodelovanje starejših, da upoštevajo specifičnosti okolja.

V ZDUS iz dneva v dan ugotavljamo, da se kultura čedalje bolj seli v društva upokoencev in v njihove zveze. Temu dejstvu se bomo morali prej ali slej tudi prilagoditi in to tudi upoštevati pri načrtovanju strategije ljubiteljske kulture.

Premalo se zavedamo, da so starejši nosilci ohranjanja dediščine.

Iskati je treba odgovore na mnoga vprašanja starejše generacije, ki tudi v kulturi išče možnosti samopotrditve, priložnosti za samopotrjevanje, za zadovoljevanje svojih interesov, za zadovoljitev potrebe, da s svojim znanjem, izkušnjami in voljo pripomore h kakovostnemu kulturnemu razvoju in h kakovostnemu življenju v družbi.

Nenehno moramo opozarjati tudi lokalno skupnost na to, da je kultura nujna sestavina v življenju starejših in da zahteva našo odgovornost, kajti mi vsi moramo poskrbeti za kakovostno staranje. To pa je tudi priložnost, da dokažemo svoj medčloveški čut, ki nas naj uvršča med tiste, ki jim ni vseeno, kako ljudje preživljajo starostna leta.

Torej je kultura starejših in kultura za starejše bogastvo, ki zahteva tudi našo odgovornost in skrb, da ustvarimo možnosti za kulturno delovanje (materialne, kadrovske, izobraževalne) in da poiščemo vsebine in oblike vključevanja starejših).

Poskušala sem prikazati del mojih razmišljanj, verjamem pa, da ste o mnogih stvareh že govorili.

Emma Tibaut

Predlog pravil športnih iger upokojencev Slovenije

Sprejeta 2. decembra 2008 na 5. seji komisije ZDUS za šport, rekreacijo in gibanje ter 25. februarja letos potrjena na seji UO ZDUS. Na podlagi 28. člena statuta Zveze društev upokojencev Slovenije je komisija za šport, rekreacijo in gibanje na 5. seji 2.12.2008 sprejela, Upravni odbor ZDUS pa na seji 25.2.2009 potrdil

Pravila športnih iger upokojencev Slovenije

Splošne določbe

1. člen

Ta pravila urejajo načrtovanje in potek športnih iger v PZDU in ZDUS.

2. člen

Športne igre upokojencev potekajo po programu, ki ga predlaga komisija ZDUS za šport, rekreacijo in gibanje.

Program državnih športnih iger (v nadaljevanju DŠI) potrdi UO ZDUS, program pokrajinskih športnih iger (v nadaljevanju PŠI) pa upravni odbor PZDU.

3. člen

Naloga komisij v PZDU in ZDUS je, da vsaj enkrat na leto pripravijo športne igre upokojencev.

Na PŠI sodelujejo športniki iz DU v PZDU, na DŠI pa ekipni prvaki PŠI v posameznih športnih panogah.

4. člen

Komisija ZDUS v začetku tekočega leta objavi razpis za izvedbo DŠI v posameznih športnih panogah.

Komisija ZDUS določi maksimalno višino prijavnine za tekoče leto in jo v razpisu za zbiranje ponudb organizatorjev DŠI navede hkrati z drugimi pogoji razpisa.

Ponudbo za izvedbo tekmovanja v posamezni športni panogi lahko dajo samo tiste PZDU, ki pripravljajo PŠI v tej športni panogi.

Na podlagi prispelih prijav komisija ZDUS izbere najboljšega ponudnika (tekmovališče, topla prehrana za vse udeležence, praktične nagrade za najboljše uvrstitve in drugo ...) in mu zaupa izvedbo DŠI v športni panogi, za katero je poslal ponudbo.

Komisija ZDUS z izbranimi organizatorji uskladi datume tekmovanj, da tako ne bi na isti dan prihajalo do tekmovanj v različnih športnih panogah.

Poleg navedenih kriterijev za izbiro organizatorja DŠI lahko komisija ZDUS pri dodelitvi organizacije upošteva tudi druge pogoje, kot so jubileji DU, enakomerna porazdelitev po pokrajinah ipd.

Ta določila se praviloma uporabijo tudi pri organizaciji PŠI.

Razpis tekmovanja

5. člen

Komisija ZDUS obvesti izbrane organizatorje in izvajalce DŠI o prvaki posamezne športne panoge na DŠI v prejšnjem letu in o zmagovalcih na PŠI v tekočem letu, ki imajo pravico sodelovati na

DŠI. Organizatorjem pošlje tudi izvod veljavnih pravil, ki jih morajo organizatorji obvezno upoštevati.

Organizatorji in izvajalci DŠI morajo udeležencem športnih iger pravočasno, najmanj pa 20 dni pred tekmovanjem poslati razpis tekmovanja. Organizator DŠI pošlje razpis tekmovanja vsem prvovvrščeni ekipam DU na PŠI v tekočem letu in vsem PZDU.

Organizator PŠI pošlje najmanj 20 dni pred tekmovanjem razpis vsem koordinacijam DU na območju PZDU. Koordinacija DU seznanjena z razpisom PŠI vsa društva upokojencev na svojem območju.

Državne športne igre – DŠI

6. člen

DŠI se izvedejo enkrat na leto. Tekmuje se v posameznih športnih panogah iz 8. člena teh pravil, ki jih za vsako tekmovalno leto z razpisom določi komisija ZDUS.

DŠI v posamezni športni panogi se izvedejo samo, če ekipe zastopajo najmanj šest (6) PZDU.

Tekmovanje v posamezni športni panogi se lahko izvede v dveh dneh, če ga zaradi velikega števila prijavljenih ekip časovno ni mogoče izpeljati v enem dnevu.

Tekmovanja morajo biti izvedena med tednom, in to od ponedeljka do petka (sobota in nedelja sta izključeni). Tekmovanja v različnih športnih panogah se ne dogajajo na isti dan.

DŠI se morajo končati najpozneje do 31. oktobra v tekočem letu.

7. člen

Pravico do udeležbe na DŠI imajo prvaki PŠI tekočega leta v posameznih športnih panogah.

Če se prvak PŠI ne more udeležiti tekmovanja, ga nadomesti ekipa, ki se je uvrstila na drugo mesto. Enako velja tudi v primeru, ko je prvak PŠI obenem državni prvak iz prejšnjega leta.

Prvaki DŠI v posameznih športnih panogah v prejšnjem letu.

Če se prvak DŠI ne more udeležiti tekmovanja, ga nadomesti ekipa, ki se je uvrstila na drugo mesto

Ekipa DU ali organizatorja DŠI v posameznih športnih panogah v tekočem letu.

8. člen

DŠI potekajo v športnih panogah:

- balinanje
- kegljanje
- šah
- streljanje z zračno puško
- lov rib s plovcem in
- pikado.

Nova športna panoga se uvrsti na DŠI, če več kot polovica PZDU izvede PŠI v tej športni panogi in jo UO ZDUS na predlog komisije ZDUS uvrsti med tekmovalne športne panoge na DŠI ter v letnem finančnem načrtu ZDUS zagotovi dodatna sredstva.

9. člen

Komisija ZDUS izmed svojih članov določi predstavnika za vsako športno panogo DŠI. Naloge predstavnika so: spremljati tekmovanje (odprtje, izvedba, zaključek), sodelovati pri reševanju morebitnih nejasnosti, po končanem tekmovanju oceniti izvedbe (protokol odprtja, organizacija tekmovanja, pritožbe ipd). Predstavniki pisno poročajo komisiji ZDUS. Poročila priloži zahtevek za povračilo potnih stroškov, ki jih krije ZDUS.

Protokol odprtja DŠI

10. člen

Ob odprtju DŠI se praviloma izobesi občinska, državna in evropska zastava ter odigra državna himna. Zaželeno je, da prireditelj na odprtje ali razglasitev rezultatov ter podelitev priznanj povabi goste.

Poročanje

11. člen

Izvajalci DŠI so dolžni v roku 10 dni po izvedenem tekmovanju ali najpozneje do 15. novembra poslati komisiji ZDUS pisno poročilo v obliki biltena z rezultati tekmovanja. Bilten pošljejo tudi vsem sodelujočim ekipam na DŠI in vsem PZDU.

Poročilo za komisijo ZDUS mora vsebovati dosežene rezultate in poimensko sestavo ekip.

Poročilu je treba dodati tudi finančno poročilo o stroških, povezanih z izvedbo DŠI. Finančnemu poročilu je treba obvezno priložiti fotokopije računov.

Financiranje DŠI

12. člen

Na podlagi letnega finančnega načrta, ki ga potrdi Upravni odbor ZDUS, se sofinancira organizacija DŠI v posameznih športnih panogah. Od skupnega odobrenega zneska sredstev za izvedbo DŠI gre posamezni športni panogi naslednji delež:

- 100 odstotkov za kegljanje in lov rib s plovcem,
- 90 odstotkov za streljanje z zračno puško in balinanje,
- 80 odstotkov za šah in pikado.

Sredstva se po prejemu popolnega organizacijskega in finančnega poročila o izvedenem tekmovanju nakažejo organizatorju DŠI

Za kritje stroškov organizacije, lahko organizator DŠI poleg sredstev ZDUS pobere tudi prijavnino. Prijavnina se plača za vse prijavljene člane ekip (vodja, tekmovalci in rezerva).

Organizator tekmovanja v posamezni športni panogi v razpisu DŠI ne more navesti višje prijavnine, kot jo je komisija ZDUS določila za tekoče leto.

Točkovanje uspeha posameznih panog DŠI

13. člen

Rezultati DŠI vseh tekmovalnih športnih panog se točkujejo na naslednji način:

- zadnje uvrščena ekipa prejme 1 točko, vsaka više uvrščena ekipa

vse do 3. mesta pa po 1 točko več,

- drugo uvrščena ekipa prejme 2 točki več od tretje uvrščene in
  - prvo uvrščena ekipa prejme 3 točke več od drugo uvrščene ekipe.
- V primeru enakega števila zbranih točk na 1. in 2. mestu odloča večje število zmag.

Če v skladu s 7. členom pravil v posamezni tekmovalni športni panogi nastopi več ekip iz iste PZDU, se v točkovanju upošteva le rezultat najviše uvrščene ekipe PZDU.

Skupna razvrstitev PZDU po uspešnosti na DŠI

14. člen

Na podlagi seštevka zbranih točk iz vseh tekmovalnih športnih panog DŠI (po točkovnem sistemu iz 13. člena teh pravil), se PZDU razvrstijo po uspešnosti od prvega do zadnjega mesta.

Podelitev priznanj

15. člen

- Ekipam, sodelujočim na DŠI, se podelijo pokali za osvojeno 1., 2. in 3. mesto, članom ekip in rezervi pa medalje.

Pri balinanju prejmejo bronaste medalje tudi člani ekipe, ki je zasedla 4. mesto.

- Pisna priznanja za udeležbo vsem sodelujočim ekipam.
- Tekmovalcem pri posamezni uvrstitvi se podelijo medalje:
- V streljanju z zračno puško, kegljanju in pikadu se podelijo za 1., 2. in 3. mesto zlata, srebrna in bronasta medalja.
- V lovu rib s plovcem se podelijo za 1., 2. in 3. mesto zlata, srebrna in bronasta medalja.
- V šahu: zlata najboljšemu na 1. deski, srebrna najboljšemu na 2. deski, bronasta najboljšemu na 3. in na 4. deski.

Podelitev pokalov najuspešnejšim PZDU na DŠI

16. člen

Najuspešnejšim PZDU, ki so zbrale največ točk na DŠI po kriterijih iz 13. člena teh pravil, se podelijo pokali za osvojeno 1., 2. in 3. mesto v seštevku vseh športnih panog.

Pokali se podelijo na slovesen način na eni od prireditev ZDUS (občni zbor, letno srečanje upokojenecv Slovenije ...) ali po želji na letnem srečanju posamezne PZDU.

Pokrajinske športne igre – PŠI

17. člen

Športne aktivnosti v PZDU potekajo v skladu s programom PZDU, upošteva se pri tem kriterije in merila teh pravil in pravil športnih zvez posameznih športnih panog.

18. člen

Nosilci in organizatorji PŠI so komisije PZDU ali DU.

PZDU lahko poleg tekmovalnih panog iz 8. člena teh pravil izvedejo tekmovanja tudi v drugih športnih panogah.

Pokrajinska izbirna tekmovanja PŠI morajo biti končana do 30. junija tekočega leta.

Točkovanje uspeha PŠI

19. člen

Rezultati PŠI vseh tekmovalnih športnih panog se praviloma toč-

kujejo glede na razvrstitev (osvojena mesta) po kriterijih z 13. člena teh pravil.

Dodatne ekipe in posamezniki iste območne zveze DU prejmejo za sodelovanje po 1 točko.

Poročanje

20. člen

Takoj po končanih PŠI, najkasneje pa do 15. julija mora komisija PZDU poslati pisno poročilo v obliki biltena vsem sodelujočim ekipam in območnim zvezam DU na območju PZDU ter komisiji ZDUS. Iz poročila mora biti vidno, v katerih športnih panogah so bile izvedene PŠI, kakšno sta bila število in sestava udeleženi ekip v posameznih športnih panogah in kakšne so bile dosežene uvrstitve. Poročilu za komisijo ZDUS mora biti priloženo tudi finančno poročilo, iz katerega so vidni stroški organizacije PŠI. Finančnemu poročilu je treba obvezno priložiti fotokopije računov.

Sofinanciranje PŠI

21. člen

ZDUS sofinancira PŠI v skladu z letnim finančnim načrtom ZDUS, v katerem je določen znesek za izvedbo PŠI.

Posameznim PZDU gre od odobrenega zneska:

- 60 odstotkov za izvedbo PŠI v 3 športnih panogah,
- 70 odstotkov za izvedbo PŠI v 4 športnih panogah,
- 90 odstotkov za izvedbo PŠI v 5 športnih panogah in
- 100 odstotkov za izvedbo PŠI v 6 športnih panogah in več.

Upoštevajo se športne panoge iz 8. člena teh pravil, poleg teh pa še kegljanje z visečo kroglo, plavanje, smučanje, namizni tenis in tenis. ZDUS nakaže znesek na račun PZDU šele po prejemu popolnega poročila o izvedbi PŠI.

Mimo sredstev ZDUS lahko organizator PŠI pobere tudi prijavnino za kritje stroškov organizacije, ki jo praviloma določi komisija PZDU za tekoče leto. Prijavnina se plača za vse člane ekip (vodja, tekmovalci in rezerva).

Tekmovalna pravila

22. člen

Pravico do nastopa na PŠI in DŠI imajo le upokojenke in upokojenci, včlanjeni v društva upokojencev (DU), klube in aktive upokojencev. Ob prihodu na PŠI in DŠI so se člani ekip dolžni izkazati z ustrežno upokojsko izkaznico, imeti morajo plačano članarino za tekoče leto, sicer ekipa izgubi pravico do nastopa.

Tekmovalec ali tekmovalka lahko v tekočem letu nastopa samo za isto ekipo, uvrščeno na PŠI ali DŠI.

Določila tega člena morajo biti v celoti navedena v razpisu PŠI in DŠI.

23. člen

Organizator ali izvajalec PŠI ali DŠI je dolžan v razpisu tekmovanja upoštevati splošno veljavna pravila športnih zvez RS in pravila, ki so že bila uveljavljena na dosedanjih športnih igrah.

Pravila in napotki v razpisu za posamezne športne igre morajo biti navedeni jasno in razumljivo.

24. člen

PŠI in DŠI potekajo v moški in ženski konkurenci, ekipno in posamezno. Moška ekipa je lahko mešana.

25. člen

Vodstvo tekmovanja sestavljajo:

- vodja tekmovanja,
- sodnik z licenco v posamezni panogi,
- ustrezno število tehničnih pomočnikov.

26. člen

Pravila tekmovanja v posameznih športnih panogah so podrobneje navedena v prilogi teh pravil.

27. člen

Ta pravila so sprejeta, ko jih sprejme komisija ZDUS za šport, rekreacijo in gibanje, potrdi pa UO ZDUS.

*Predsednik komisije ZDUS za šport,
rekreacijo in gibanje Miha Majerle
Predsednica ZDUS dr. Mateja Kožuh Novak*

Predlog tekmovalnih pravil posameznih športnih panog

Balinanje

Tekmuje se po pravilih Balinarske zveze Slovenije in po pravilih športnih iger upokojencev Slovenije.

Tekmovanje vodi sodnik, ki skupaj z vodji sodelujočih ekip rešuje morebitne spore.

Sodnikova odločitev je dokončna.

Ekipe v moški in ženski konkurenci so štiričlanske in 1 rezerva. Moška ekipa je lahko mešana.

Igralni čas je 75 minut ali 1 set do 13 točk. Brez odobritve sodnika ni dovoljen odhod igralcev z balinišča.

Ekipe v ženski konkurenci v skladu s pravili Balinarske zveze Slovenije tekmujejo na krajši stezi.

Če ekipa zavoljo kakršnihkoli razlogov preneha igrati ali je izključena iz nadaljnjega tekmovanja, se njeni rezultati črtajo, če je odigrala manj kot polovico tekem. Če jih je odigrala polovico ali več, se rezultati neodigranih tekem registrirajo 6:0 v korist nasprotnika.

Po končanem tekmovanju sodnik razglasi dosežene rezultate in organizatorju tekmovanja odda zapisnik.

Tri prvouvrščene ekipe prejmejo pokale za osvojeno 1., 2. in 3. mesto, člani ekip in rezerva pa medalje. Bronaste medalje prejmejo tudi člani ekipe, ki je zasedla 4. mesto, in rezerva.

Kegljanje

Tekmuje se po pravilih Kegljaške zveze Slovenije in pravilih športnih iger upokojencev Slovenije.

Tekmovanje vodi sodnik, ki razrešuje morebitne spore skupaj z vodji nastopajočih ekip.

Sodnikova odločitev je dokončna.

V moški in ženski konkurenci imajo tekmovalci po 4 x 15 lučajev (15 v polno, 15 čiščenje, 15 v polno, 15 čiščenje), skupaj 60 lučajev mešano.

Ekipe v moški in ženski konkurenci so štiričlanske in 1 rezerva. Moška ekipa je lahko mešana.

Za uvrstitev v posamezni konkurenci se upoštevajo rezultati iz ekipnega tekmovanja.

Vrstni red ekip se določi po številu podrtih kegljev. Zmaga ekipa, ki podre največ kegljev.

Če je števila podrtih kegijev enako, odloča boljše čiščenje.

Če je rezultat še vedno enak, odloča število praznih lučajev, nato več devetk, osmic itd.

Enak kriterij velja za določitev najboljših posameznikov.

Po končanem tekmovanju glavni sodnik razglasi rezultate vseh ekip in treh najboljših posameznikov.

Tri prvouvrščene ekipe prejmejo pokale za osvojeno 1., 2. in 3. mesto, člani ekip in rezerva pa medalje. Podelijo se tudi medalje za 1., 2. in 3. mesto v posamezni uvrstitvi.

Lov rib s plovcem

Tekmuje se po pravilih Ribiške zveze Slovenije (pravilnik o tekmovanjih v lovu rib in pravila o tekmovanjih v lovu rib s plovcem).

Tekmovanje vodi sodnik s pomočniki. Sodnik skupaj z vodji nastopajočih ekip rešuje morebitne spore. Sodnikova odločitev je dokončna.

Glavni in sektorski sodniki morajo imeti opravljen izpit za državnega sodnika, štartni sodniki pa izpit za družinskega sodnika.

Tekmovanja se organizirajo na tekočih vodah z umirjenim tokom, na jezerih in v ribnikih. Globina vode mora biti čim bolj enakomerna. Tekmovalna mesta morajo biti široka najmanj 10 m (izjemoma vsaj 8 m) in so med seboj ločena z 1 m širokim nevtralnimi pasom. Sektorji morajo biti vidno označeni in oštevilčeni.

Organizator tekmovanja mora najmanj mesec dni pred tekmo obvestiti vse ekipe in tekmovalce o lastnostih vode, o vrstah rib, dovoljenih vabah (največ. 3 kg živih vab), o količini krme (10 do 17 litrov) na tekmi in o datumu in času trajanju uradnega treninga.

Tekmujejo štiričlanske ekipe in ženske posamezno. Moška ekipa je lahko mešana.

Z žrebom se določi porazdelitev članov ekip po sektorjih. Menjava štartnih mest ni dovoljena.

Na tekmovanju se vodita štartni list in dnevnik tekmovanja.

Po danem znaku za priprave na tekmovanje sme tekmovalec vstopiti v tekmovalni prostor, pripraviti ribiški pribor in vabe, izmeriti globino vode in postaviti mrežo za shranjevanje ulova. Pri tem ne sme povzročati ropota, stopati v vodo in jo kaliti, plašiti rib ali kako drugače motiti sosednjih tekmovalcev.

Tekmovalec ima lahko neomejeno število ribiških palic, vendar sme loviti le z eno palico in enim trnkom. Plovec mora plavati na površini vode.

Tekmovalec ne sme shranjevati rib, manjših od 5 cm, in rib, ki so prepovedane v lovu s plovcem (sulec, ščuka, smuč, som, postrv, lipan). Tekmovalec lahko uporablja vse vrste vab, tudi kostnega črva. Prepovedana je uporaba blestivke, umetne muhe, živih ali mrtvih rib ali koščkov rib.

Pri dvigovanju ujetih rib iz vode mora tekmovalec uporabljati podmetalko. Izjemoma lahko invalidu pri tem pomaga pomočnik, ki pa ga je treba pred tekmo prijaviti sodniku.

Med tekmo mora tekmovalec ujete ribe hraniti žive v vodi; zato mora uporabljati ustrezno mrežo, ki je dolga vsaj 2 metra.

Tekmovalec lahko začne krmiti ribe po zvočnem signalu, ki ga da sodnik 5 minut pred začetkom tekme. Za krmiljenje rib je dovoljena vsaka vaba, razen sveže krvi. Dovoljena je uporaba ribiške frače. Krmiljenje ni dovoljeno v posebni embalaži. Dodatno krmiljenje je dovoljeno tudi med tekmo, vendar le z razpršeno hrano, in to toliko, kolikor jo lahko tekmovalec stisne v pest ene roke.

Tekma se začne po zvočnem signalu in traja 3 ure. Zaradi izjemno

slabih razmer se tekma lahko skrajša, vendar ne sme biti krajša od 2 ur. Če tekme zaradi slabih vremenskih razmer (bliskanje, grmenje), ni mogoče izpeljati, se jo prekine in določi nov datum.

Med tekmo mora tekmovalec upoštevati tekmovalna pravila in navodila sodnikov, prilagoditi svoje gibanje v tekmovalnem prostoru tako, da ne povzroča hrupa in treslajev ali kako drugače ne ovira drugih tekmovalcev.

Tekmovalec med tekmo ne sme sprejemati pomoči drugih, vstopati v sosednji tekmovalni prostor in loviti v sosedovem ali v nevtralnem prostoru, ne sme brez vednosti sodnika zapuščati svojega mesta, povzročati hrupa.

Konec tekmovanja sodnik napove z zvočnim signalom. Če je ob signalu zapeta riba nad vodno gladino, se šteje v rezultat. Ulov po zvočnem signalu ne šteje v rezultat. Tekmovalec mora ostati na svojem prostoru, dokler komisija ne stehta ulova.

Za ekipno in posamično razvrstitev se po končani tekmi točkuje teža ulova. Tehtanje po sektorjih opravi komisija, ki jo sestavljajo sektorski sodnik, štartni sodnik in član, ki ga določi organizator. Pri tehtanju je navzoč tudi sosednji tekmovalec. Rezultat v gramih vpiše sektorski sodnik v štartni list, ki ga podpišejo štartni sodnik, sektorski sodnik in tekmovalec. Nato mora tekmovalec spustiti vse ribe v vodo.

Rezultate tekme izračunajo glavni sodnik in sektorski sodniki tako, da organizator tekme v vsakem sektorju razvrsti tekmovalce po teži ulova in opravi točkovanje: prvo mesto: 1 negativna točka, drugo mesto: 2 negativni točki, tretje mesto: 3 negativne točke ... itd, odvisno pač od števila tekmovalcev, dodatnih 5 negativnih točk pa dobi tekmovalec, ker ni upošteval omejitev, ki jih je pred začetkom tekmovanja določil organizator.

Zmagovalna ekipa je tista, ki ima najmanjši seštevek negativnih točk iz vseh sektorjev skupaj.

Tri prvouvrščene ekipe prejmejo pokale za osvojeno 1., 2. in 3. mesto, člani ekip in rezerva pa medalje. Podelijo se tudi medalje najboljšim posameznikom za 1., 2. in 3. mesto v vsakem sektorju.

Pikado

Tekmovanje v pikadu je ekipno. Za uvrstitve posameznikov se upoštevajo rezultate iz ekipnega tekmovanja.

Ekipe v moški in ženski konkurenci so štiričlanske in 1 rezerva. Moška ekipa je lahko mešana.

Tekmovanje vodi sodnik s pomočniki. Sodnik skupaj z vodji nastopajočih ekip rešuje morebitne spore. Sodnikova odločitev je dokončna.

Pred začetkom tekmovanja morajo vodje ekip oddati sodniku poimenski seznam tekmovalcev po vrstnem redu nastopa. Sodnik pokliče vsakega tekmovalca na tekmovalno mesto in če se ta ne javi niti po drugem pozivu, ga izključi iz tekmovanja v tekočem krogu.

Tekmuje se na igralnem avtomatu za pikado. Doseženi rezultati so seštevek na avtomatu po programskih vrednostih pikada.

Tekmuje se s predpisanimi puščicami za elektronski pikado (kratke konice).

Puščice lahko tekmovalec prinese s seboj.

Predpisana razdalja od črte za met do tarče je 244 cm. Višina centra tarče je 172 cm od tal.

Prestop ali dotik črte ni dovoljen. Pri prestopu se doseženi rezultat od-

šteje od skupnega rezultata tekmovalca. Če tekmovalcu pade iz rok puščica, medtem ko stoji pred tekmovalno črto, se to šteje kot prestop. Tekmovalec mora pred vsakim metom paziti, da na avtomatu gori zelena luč za dovoljen met.

Predčasno vržen met se ne upošteva in se ne sme registrirati na avtomatu. Če potem, ko so vržene vse tri puščice, še vedno gori zelena luč, ker en met ni bil registriran, se zelena luč ne upošteva.

Tekmovalni čas ekipe je 15 minut. Sodnik po preteku tega časa prekine nastop in v zapisnik vpiše rezultat, ki je bil dosežen v regularnem času. Na tekmovališču je lahko prisotna samo ekipa, ki tekmuje. Prisoten je lahko tudi vodja ekipe, ki nastopa kot naslednja.

Vsaka ekipa nastopi z vsemi štirimi tekmovalci (tekmovalkami). Vsak tekmovalec ima 3 poskusne mete. Takoj zatem se začne tekmovalje, v katerem vsak tekmovalec vrže 3 puščice po prijavljenem vrstnem redu, kar se ponovi 7-krat in predstavlja prvi krog tekmovalja.

Tekmovalec mora tekmovalje opraviti v celoti. Prekinitev ali odhod s tekmovalnega mesta lahko dovoli le sodnik.

Zamenjava tekmovalca z rezervo je možna po končanem prvem krogu nastopa ekipe.

Vsaka ekipa nastopi dvakrat. Prva nastopi ekipa, ki je dosegla najboljši rezultat v minulem letu, za ostale nastope je treba opraviti žrebanje. Drugi krog začne ekipa, ki je bila zadnja v prvem krogu, zadnja pa nastopi najuspešnejša ekipa iz prvega kroga.

Tekmovalni rezultat ekipe je seštevek rezultatov vseh štirih tekmovalcev v obeh krogih.

Če dve ali več ekip doseže enak rezultat, ekipe odigrajo še en krog s po tremi meti.

Trije najboljši rezultati posameznikov iz celotnega ekipnega tekmovalja veljajo za določitev najboljših posameznikov. Če imata dva tekmovalca enak rezultat, vržeta še po 3 mete.

Po končanem tekmovalju glavni sodnik razglasi rezultate vseh ekip in treh najboljših posameznikov ter organizatorju tekmovalja odda zapisnik. Tri prvouvrščene ekipe prejmejo pokale za osvojeno 1., 2. in 3. mesto, člani ekip in rezerva pa medalje. Podelijo se tudi medalje v posamezni uvrstitvi za 1., 2. in 3. mesto.

Streljanje z zračno puško

Tekmovalje poteka v skladu s pravili športnih iger upokojujencev Slovenije, pravilih Strelske zveze Slovenije in ISSF. Strelja se v tarčo R-8, in to s serijsko zračno puško ter brez dioptrskih merilnih pripomočkov.

Tarče in strelivo zagotovi organizator tekmovalja, puške pa tekmovalci prinesejo s seboj.

Tekmovalje vodi sodnik s pomočniki. Sodnik skupaj z vodji nastopajočih ekip rešuje morebitne spore. Sodnikova odločitev je dokončna.

Ekipe v moški in ženski konkurenci so tričlanske in 1 rezerva. Moška ekipa je lahko mešana.

Tekmovalci izstrelijo neomejeno število poskusnih strel in 20 tekmovalnih strel in po 1 strel v tarčo.

Skupni čas streljanja je 45 minut.

Za ekipni rezultat se upoštevajo trije (3) najboljši rezultati. Poleg ekipnih se razvrščajo tudi posamezni rezultati.

Zmaga ekipa, ki doseže največ krogov. Če sta dosežena rezultata enaka, zmaga ekipa, ki je dosegla najvišji seštevek krogov vseh treh tekmovalcev v zadnji seriji.

Po končanem tekmovalju sodnik razglasi rezultate vseh ekip in treh najboljših posameznikov ter organizatorju tekmovalja odda zapisnik.

Rok za pritožbe je 10 minut po objavi rezultatov.

Tri prvouvrščene ekipe prejmejo pokale za osvojeno 1., 2. in 3. mesto, člani ekip in rezerva pa medalje. Podelijo se tudi medalje v posamezni uvrstitvi za 1., 2. in 3. mesto.

Šah

Tekmuje se po šahovskih pravilih FIDE (dodatek za hitropotezni šah), pravilniku ekipnih tekmovalj ŠZS in drugih pravilih Šahovske zveze Slovenije.

Igralni sistem je enokrožni Bergerjev sistem Berger.

Igralni čas je 10 minut na igralca za partijo (skupaj največ 20 minut na partijo).

Tekmovalje vodi sodnik, ki takoj rešuje morebitne spore. Sodnikova odločitev je dokončna.

Sodnik mora pred začetkom tekmovalja seznaniti tekmovalce z najpomembnejšimi določbami pravil.

Organizator tekmovalja preskrbi kompletne šahovske garniture in elektronske šahovske ure.

Organizator zagotovi računalniško vodenje tekmovalja po Bergerjevem sistemu.

Ekipe v moški in ženski konkurenci so štiričlanske in 1 rezerva. Moška ekipa je lahko mešana.

DU morajo pravočasno (do razpisanega roka) pisno prijaviti organizatorju tekmovalja poimensko sestavo ekip.

Pred začetkom prvenstva se opravi žreb števil za uvrstitev ekip v turnirsko razpredelnico.

V igralni dvorani je prepovedano pitje alkoholnih pijač, kajenje in uporaba mobilnih telefonov. Če igralcu zazvoni mobilni telefon, izgubi partijo.

Po končanem tekmovalju sodnik razglasi dosežene rezultate in organizatorju tekmovalja odda turnirsko tabelo.

Kriteriji za določitev končnega vrstnega reda so:

- večje število šahovskih točk,
- večje število meč točk,
- boljši uspeh po Soneborn sistemu,
- zmaga v medsebojnem srečanju ali medsebojnih srečanjih,
- boljši uspeh na prvih treh deskah,
- boljši uspeh na prvih dveh deskah in
- boljši uspeh na prvi deski

Prvenstvo se upošteva na slovenski listi za hitropotezni šah.

Vse sodelujoče ekipe na koncu prejmejo bilten tekmovalja.

Tri prvouvrščene ekipe prejmejo pokale, člani ekip in rezerva pa medalje.

Podelijo se tudi medalje v posamezni uvrstitvi: zlata najboljši prvi deski, srebrna najboljši na drugi deski, bronasta pa najboljšima na tretji in četrti deski.

*Komisija ZDUS za šport, rekreacijo in gibanje
Miha Majerle, predsednik*

Zanimivo, novo, preberite

Začelo se je evropsko leto aktivnega staranja

Z razpravo v državnem svetu sredi februarja se je tudi v Sloveniji začelo evropsko leto aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami. Na začetku razprave so prebrali pismo podpore predsednika republike in častnega pokrovitelja evropskega leta v Sloveniji dr. Danila Türka, zatem pa so se zvrstili sledil govori predsednika državnega sveta mag. Blaža Kavčiča, ministra za delo, družino in socialne zadeve mag. Andreja Vizjaka, v. d. vodje predstavništva Evropske komisije v Sloveniji Andreja

info.zdus

Beloglavca, predsednika AGE platforme Evrope Marjana Sedmaka, predsednice Zveze društev upokoencev Slovenije dr. Mateja Kožuh Novak, ki je tudi ena od ambasadork evropskega leta 2012, ob njej pa še ambasadorki Neža Maurer in Vlasta Nussdorfer ter ambasadorji Ivo Daneu, Peter Florjančič, Rok Terkaj in Mito Trefalt.

Evropsko leto aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami je namenjeno krepitevi zavesti o aktivnem staranju, predvsem na področju zaposlovanja, sodelovanja starejših v družbi in njihovega samostojnega življenja.

Hkrati je bil v pasaži Maximarketa v Ljubljani prvi spremljevalni dogodek 'Prikluči se', kjer so številne ustanove in nevladne organizacije predstavile svoje dejavnosti, projekte in dobre prakse o aktivnem staranju in medgeneracijski solidarnosti, podobne dejavnosti pa bodo potekale skozi vse leto po vsej državi. info.zdus

Število starejših narašča

Veseli me in počaščen sem, da je državni svet Republike Slovenije skupaj z ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve gostitelj današnjega slovesnega dogodka ob začetku evropskega leta aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti. Na ta način se tudi naša država pridružuje prizadevanjem za spodbujanje in uresničevanje vizije družbe vseh starosti. Številni projekti, ki bodo v tem letu potekali tako v Evropi, kot tudi pri nas, bodo povečali zavest o izzivih, ki jih prinaša staranje evropskega prebivalstva in bodo tudi priložnost za predstavitev dobrih praks na področju medgeneracijskega sodelovanja in solidarnosti. Družbe bodo lahko ohranjale in razvijale svojo vitalnost s človeškim in socialnim kapitalom, s katerim razpolagajo. To pa smo mi vsi, ljudje različnih generacij. Deželi se slabo godi - pravi v naslovu svojega izjemnega dela znani družboslovec Tony Judt. In časi so prelomni. Spreminjajoča se demografska slika mora pomeniti spodbudo za politike in institucije, da bodo z ustreznimi ukrepi bolj dejavno soustvarjali možnosti za aktivno staranje. Življenjska doba evropskih prebivalcev se daljša, število starejših narašča. Podatki potrjujejo prelomnost letošnjega leta. Od letos dalje se bo v Evropi začelo zmanjševati število delovno aktivnega prebivalstva, medtem ko se bo število prebivalcev, starejših od 60 let, vsako leto povečalo za blizu dva milijona ljudi. Na drugi strani pa se življenjska doba in vitalnost starejših zvišujeta, življenje je lahko aktivno, ustvarjalno, zdravo, prijetno in bogato tudi po šestdesetem. Gre za dodano vrednost kot potencial starejših generacij. Tako v kontekstu klasičnega BDP, kot v kontekstu pozitivnega vpliva na uspešno delovanje skladnega družbenega organizma, ki poleg mišic in kosti potrebuje tudi dušo in srce. Pozornost aktivnemu staranju je še kako utemeljena v razmerah, ko je tudi elitni svetovni ekonomski forum v Davosu ugotavljal, da potrebujemo paradigmatične spremembe. V okoliščinah, ko vse več državljanov Evrope zavzema protestniško držo in odnos, namesto da bi imeli možnost, priložnost, nalogo in veselje ustvarjati. Sistem odriva vse večji del državljanov Evrope – starih, mladih in srednjih – v položaj pasivnosti ali odtujenosti in sovražnosti. Postindustrijskost so Evropski voditelji

dojeli in udeležali preveč bukvalno, kot da ni več pomembno proizvajati, obdelovati zemlje, sonaravno proizvajati energijo,... Manjka razumevanje in pravi odnos do vzdrževanja pozitivne aktivne vloge večine državljanov. Gre za delovna mesta, v širšem pomenu gre za aktivnostna mesta, za pozitivno ustvarjalen odnos vseh generacij!

Letošnji ambasadorji evropskega leta, s katerimi se bomo imeli čast srečati po razpravi, so lep dokaz, da je za človeško ustvarjalnost, inovativnost, svobodo duha, družbeno angažiranost ... pojem starost le numerični seštevek let, ki zaradi vseživljenjskega učenja in osebne rasti dandanašnji za posameznika ne pomeni pomembnejše omejitve. Staranje uma plemeniti, saj znanju in izkušnjam dodaja komponento modrosti. Splošna družbena kriza, ki nas pesti, je tudi posledica umanjkanja modrosti.

Naloga evropskih politikov in institucij v letu 2012 je ambiciozna, a nikakor nerealna: izboljšati možnosti za aktivno staranje in samostojno življenje starostnikov, in sicer na tako različnih področjih, kot so zaposlovanje, zdravstveno varstvo, socialne storitve, izobraževanje odraslih, prostovoljstvo, stanovanjska politika, informacijske storitve, promet itd. Na različne načine smo se v Republiki Sloveniji v minulih letih že vključili v aktivnosti na področju pomoči in podpore starejšim. Pohvaliti je treba predvsem prizadevanja številnih vladnih in nevladnih organizacij, ki združujejo starejše, ali starejše in mlajše v medgeneracijskih programih. Z velikim zadovoljstvom naj poudarim, da smo z vsemi, ki so poiskali našo pomoč, pokroviteljstvo ali podporo zelo dobro sodelovali tudi v državnem svetu. Na ta način smo državni svetniki dobera spoznali sistemske okoliščine, ki krojijo kakovost življenja starejših, ter prepoznali možnosti graditve medgeneracijskih mostov, ki jih nudijo dobro zastavljeni projekti. Letošnje leto je zato priložnost, da vse te dobre prakse še nadgradimo in razvijemo nove, ki bodo pripomogle k večji kakovosti življenja tako starejših, kot celotne družbe.

Naj današnji dogodek odpre poti številnim aktivnostim ter projektom vključevanja vseh generacij, ki bodo prebivalce Slovenije medgeneracijsko zblížali, starejšim pa vlili veliko dodatne pozitivne energije.

mag. Blaž Kavčič

Obiskovanje poslancev

Sestanka vodij ekspertnih skupin in pokrajinskih administratorjev v projektu Starejši za skladen razvoj dolgožive družbe, ki je bil sredi februarja, so se udeležili predstavniki vseh PZDU, razen Dolenjske z Belo krajino in Severne Primorske.

Kot temeljni problem so navedli, da večina poslanskih skupin še nima urejenih poslanskih pisarn in da ni zakonskega roka, do kdaj bi morali urediti pisarne. Predstavnikov partnerjev v projektu na sestanku ni bilo.

- V **Zgornjem Podravju**, ki ima 12 poslancev, so obiskali že vse, ki imajo poslanske pisarne. Težave imajo posebej v Lenartu in v Slovenski Bistrici.
- Na **Koroškem**, kjer imajo dva poslanca, so že zagotovili 4 obiske. Z nekdanjim županom občine Slovenj Gradec pa imajo tedenske stike.
- V **Celju** so že določili za vsakega poslanca po 5 obiskovalcev. Imajo 8 poslancev.
- V **Šaleški dolini** imajo dva poslanca iz opozicije. Z obema imajo tedenske stike.

Tudi na **Gorenjskem** so že opravili prve poizkusne obiske poslancev. Imajo jih 12. Poslanec Grims je odklonil vsakršno sodelovanje!

- Vodja ekspertne skupine iz **Notranjske** je prepričan, da pri njih ne bo težav z njihovimi tremi poslanci, saj jih vse dobro poznajo.
  - V **Pomurju** imajo 6 poslancev. Pogovore z njimi so že imeli.
  - Na **Južnem Primorskem** imajo 8 poslancev, v pokrajini pa so se dogovorili, da bodo delo s poslanci prevzeli upravni odbori vseh 25 DU.
  - V **Ljubljani** imajo 13 poslancev. Delali bodo po dveh poteh. Skušali bodo zagotoviti obiske, enkrat na mesec pa bodo pripravili okroglo mizo, na katero bodo povabili svoje poslance.
  - V PZDU **Zasavje** je 6 poslancev, ki jih vsi dobro poznajo in se z njimi redno srečujejo. Poslanci so pripravljene sodelovati.
  - V **Spodnjem Podravju** se nameravajo povezati z mladino, ki naj bi tudi obiskovala poslance.
  - V **Posavju**, kjer so že imeli 3 poslance, sta dva postala ministra. Dogovorili so se tudi z društvom seniorjev, da bodo sodelovali pri obiskovanju poslancev.
- Ob koncu sestanka so še sklenili, da bodo vsakih šest mesecev poročali o pripravah na obiske poslancev.

Sklep: Predsednika DZ potrebno prepričati, da bodo tudi upokojnenci dobili svoj dan v parlamentu in ko bodo lahko poslancem sporočili svoja pričakovanja in bojzani.

Spoznajmo partnerja na projektu CNIDFF Francija

Ta mesec je bil v Parizu tretji sestanek projekta Ustavimo nasilje nad starejšimi ženskami. Gostitelj je bil francoski nacionalni informacijski center za pravice žensk in družin CNIDFF, nevladna organizacija, ustanovljena na pobudo države leta 1972, ima pa razvejano mrežo nacionalnih centrov s kar 1057 info točkami po vsej Franciji. CNIDFF seznanja, vodi, svetuje in spremlja javnost, predvsem pa ženske v boju proti nasilju in za uveljavitev njihovih pravic, nudi podporo pri starševstvu in zaposlovanju, usposablja strokovnjake in podjetnike. Kot zanimivost naj povemo, da je generalna sekretarka CNIDFF

Dolores Zlatič po rodu Slovenka iz okolice Pivke.

Seminarja sta se v imenu ZDUS udeležili vodja projekta Ana Ostrman in koordinatorka Dijana Lukić. ZDUS je edini partner, ki se mu je uspelo dogovoriti za sodelovanje z nacionalnim radiem o osveščanju pred nasiljem nad starejšimi ženskami. Letos bo vsak mesec na prvem programu Radia Slovenija v oddaji Med štirimi stenami pogovor o nasilju nad starejšimi in drugi problematiki, ki zadeva starejše. V prvi oddaji sta že sodelovali Ana Ostrman in Darinka Rozman iz društva SOS telefon, ki sta ob prebiranju življenjske zgodbe starejše gospe, ki je doživljala psihično nasilje, svetovali o oblikah pomoči in vrstah podpore.

V Franciji pomaga žrtvam nasilja združenje ALMA, ki ga je ustanovil profesor Robert Hugonot. Z delom so začeli leta 1994 znotraj državne fundacije za gerontologijo, ki je pokrivala področje pravic in svoboščin starejših, zdaj pa se je združenje razvilo v mrežo podpornih klicnih centrov, ki zagotavljajo pomoč prek telefona v primeru zlorab starejših in invalidov. Združenje ALMA pokriva približno tri četrtine Francije, navzoče pa je v več kot sto departmajih in ima tisoč prostovoljcev, administratorjev in svetovalcev. Statistika za leto 2010 kaže, da so pri pet tisoč prejetih klicih v treh četrtinah zaznali nasilje nad starejšimi, od tega je bilo kar tri četrtine družinskega nasilja, največ psihičnega.

Klicno osebje v teh centrih so večinoma prostovoljci, ki opravijo ustrezna izobraževanja in usposabljanja, saj so odgovorni za svetovanje in ukrepanje. Izkušeni so v vodenju pogovorov, ki temeljijo na zaupnosti, objektivnem sočutju, pridobivanju uporabnih podatkov ter v učinkovitem svetovanju.

Če pogledamo, kako je potekal razvoj francoske nacionalne politike na področju preprečevanja in boja proti nasilju v institucijah, je leta 1998 v Franciji obstajala zgolj dolžnost prijave nasilja ali zlorabe. V naslednjih treh letih se je razvila politična volja za oblikovanje ustrezne nacionalne politike in ustanovili so nacionalni odbor za nadzor nad nasiljem in zlorabami starejših. Zanimivo je, da francoska zakonodaja med vrste nasilja uvršča tudi psihično ali verbalno nasilje ter ekonomsko in socialno nasilje. Tako francoski zakon izrecno ščiti starejše in leta 2007 so ustanovili nacionalno agencijo za ocenjevanje kakovosti zdravstveno-socialnih zavodov in njihovih storitev.

Več o francoskem sistemu preprečevanja nasilja nad starejšimi in o klicnih centrih ALMA, si lahko preberete na: www.travail-solidarite.gouv.fr/espaces/personnes-agees/ in na www.alma-france.org.

ZDUS

Obiskujte strani www.zdus-zveza.si

Kdaj smo stari?

Evropska komisija je ob letu dejavnega staranja in solidarnosti med generacijami naročila raziskavo Evrobarometer in dejavno staranje. Skoraj tri četrtine Evropejcev ve, da se prebivalstvo stara, le dve petini vprašanih pa to dejstvo skrbi. Opredelevitev za biti 'star' ali 'mlad' si Evropejci razlagamo različno. V poprečju naj bi postali stari pri 67,4 leta (verjetno zato, ker naj bi se takrat upokojili). Mladost naj bi se ustavila pri 41,8 leta. Slovaki se vidijo stare že pri 57,7 leta, Nizozemci pa pri 70,4 leta. Za tiste, ki so zdaj stari 55 let, se začne starost v poprečju pri 67,1 leta. (*info.zdus: iz Deklaracije o spodbujanju starosti prijazne EU do leta 2020*) V poprečju starejši v Evropi prenehajo delati pri 61,5 leta. Tri petine vprašanih meni, da bi bilo treba dovoliti delo tudi po upokojitvi. Dve tretjini Evropejcev je mnenja, da bi jim moralo biti omogočeno delo s skrajšanim delovnim časom tudi po upokojitvi, v Sloveniji, Grčiji in Romuniji pa le en od desetih vprašanih meni, da bi to bilo dobro. Deklaracija, ki jo pripravljajo v EU, vsebuje zavezo spodbujanju starosti prijazne Evrope do leta 2020. Z njo si sestavljavci prizadevajo za nastanek nacionalnih programov dejavnega in zdravega staranja, pri njihovem nastanku pa naj b sodelovali lokalni in regionalni nosilci političnega odločanja. Bodo deklaracijo podpisali tudi slovenski evropski poslanci?

info.zdus

S sestanka ekspertnih skupin

Vodstvo projekta Aktivno državljanstvo se je v začetku tega meseca sestalo z vodji ekspertnih skupin po pokrajinah. Dogovorili so se:

- da bo ZDUS čestitala vsem novoizvoljenim poslancem in jih prosila za sodelovanje, v pokrajinah pa bodo storili enako, vendar bodo obiskali le poslance, ki so bili izvoljeni na njihovem območju;
- na začetku januarja bodo predstavniki ZDUS skušali obiskati vse parlamentarne poslanske skupine in se z njimi konkretno dogovoriti o sodelovanju in jih prosili, da bodo v vladi podprli imenovanje sekretarja vlade za starejše, ki bo zagovarjal upokojenske pravice;
- ob interventnem zakonu se bo ZDUS v prihodnjem letu posebej posvetila zakonom o volilnih sistemih, o zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, o malem delu, o državnem svetu, o socialno-varstvenih dajatvah, budno pa bo spremljala pripravo pokojninske in zdravstvene zakonodaje;
- predvidoma 10. januarja bo ZDUS v prostorih državnega sveta pripravila posvet o državljski iniciativi, na katerega bo povabila vse večje nevladne organizacije (sindikate, humanitarna društva, študentska društva) in poslance DZ. Javno bo predstavila projekt Aktivno državljanstvo in povabila k sodelovanju;
- predvidoma 24. januarja bo ZDUS prav tako v prostorih državnega sveta pripravila okroglo mizo o volilnih sistemih;
- dogovorili so se še, da bodo skušali tudi v pokrajinah pripraviti

posvete o državljski iniciativi, nanje pa bodo povabljeni poslanci, mediji in druge nevladne organizacije. *info.zdus*

Samostojneje ob podpori komunikacijskih orodij

V Ljubljani je bil sestanek projektne sveta SAAPHO, v katerem ob ZDUS sodelujejo še trije partnerji iz Španije in po dva iz Nemčije in Švedske.

V projektu SAAPHO nastajajo različni pripomočki, ki naj bi starejšim tudi s pomočjo uporabe sodobnih tehnologij podaljšali čas samostojnega življenja. V prihodnosti naj bi namreč tudi sodobna komunikacijska sredstva (Smart Phone, I-Pad in tablični računalniki) zdravim in bolnim starejšim (sladkornim bolnikom, osebam z oteženim gibanjem, osebam z lažjimi kroničnimi boleznimi ...) pomagala učinkovito reševati težave, ki jih pestijo. Slovensko voditeljico projekta Alenko Reissner, ki v mandatu obdobju 2011 do 2015 vodi komisijo ZDUS za informatiko, so partnerji v projektu pohvalili za njen prispevek pri doslej opravljenem delu.

Projektu Aktivno državljanstvo ob rob

Sestali smo se vsi, ki vodimo v pokrajinah projekt Aktivno državljanstvo, razen predstavnikov Dolenjske in Bele Krajine ter Severne Primorske. V pokrajinah že navezujejo stike s poslanci državnega zbora kljub temu, da še nismo dobili informacij o poslanskih pisarnah. Imajo različne izkušnje. Nekateri poslanci zelo radi sodelujejo, so se tudi zahvalili za čestitke ob imenovanju, drugi spet nas ne jemljejo resno. V vseh pokrajinah iščejo upokojene novinarje, ki bodo pomagali izkušnje s poslanci spraviti v javne medije. Največja težava bo pripraviti večje število starejših, da bodo redno obiskovali poslance. Informacije o delu na terenu bodo tekle po dveh poteh: prek administratorjev, ki bodo urejali obiske poslancev in zbirali poročila o obiskih, in prek novinarjev k vodstvu, saj smo našli novinarja, ki povezoval medijske informacije. Dogovorili smo se, da iz vseh pokrajin predsedniki ekspertnih skupin, ki so ustanovljene za vsebinsko podporo obiskovalcev poslancev, do konca meseca pošljejo poročilo o opravljenih pilotskih kontaktih s poslanci. Prva konkretna naloga, ki so jo dobili predstavniki iz pokrajin, je nagovarjanje poslancev državnega zbora, da naj podprejo našega predstavnika v svetu FIHA. Dogovorili smo se, da bodo z našo prošnjo v tem tednu seznanili vse poslance. Napovedali smo tudi akcijo za naslednji teden, to pa bo nagovarjanje poslancev za spremembi volilne zakonodaje. Naslednjič se bomo dobili sredi marca, ko bomo pripravili tudi prvo novinarsko konferenco, na kateri bomo novinarje seznanili s prvimi rezultati obiskov.

Mateja Kožuh Novak (povzetek)

Vzajemna samopomoč

Članarina vzajemne samopomoči je v letu 2012 10 evrov (9,70 nakažete, 0,30 obdržite). TRR za nakazovanje članarine je 05100-8011760660. Članarino za leto 2011 in za leto 2012 je treba nakazati za vsako leto posebej zaradi različne višine. Ob nakazilu obvezno priložite seznam članov, za katere nakazujete članarino.

Višina izplačila posmrtnine ostaja v letu 2012 nespremenjena, to je 235 evrov. Zvišanje izplačila posmrtnine je predvideno v letu 2013, vendar o višini še ni bila sprejeta odločitev.

Zadnji rok za nakazilo članarine VS za leto 2011 je 31. maj 2012. Po tem datumu bodo zamudniki izbrisani iz evidence članstva, s tem pa jim tudi ugasne pravica do izplačila posmrtnine.

Identifikacijske kartice ZPIZ

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ) bo upokojencem poslal identifikacijske kartice na dom konec februarja ali v začetku marca, so povedali na zavodu: »Upokojenci bodo lahko s karticami ob predložitvi veljavnega osebnega dokumenta dokazovali svoj upokojski status in z njo uveljavljali različne komercialne popuste ponudnikov po Sloveniji, denimo v trgovinah in v javnem prometu,« je povedal Branko Kokot iz službe za stike z javnostjo na ZPIZ.

ZPIZ je razpis za izdelavo kartice za upokojence objavil julija lani, med ponudniki pa so izbrali podjetje Identiks z Brezovice. Najprej bodo izdelali 600 tisoč kartic za vse upokojence, nato pa vsak mesec približno 2.500 kartic za nove upokojence in za tiste, ki so jo morda izgubili.

Upokojenci so do oktobra lani večinoma dokazovali svoj status z obvestilom ZPIZ o nakazilu pokojnine, ki pa ga od oktobra ne prejema več.

Ker je bil na obvestilu naveden tudi znesek pokojnine, ki ga upokojenci večinoma ne želijo razkriti, obvestilo za izkazovanje njihovega statusa ni primerno, je ocenil svet ZPIZ, ki se je junija lani odločil za izdajo kartic.

info.zdus

Revija ZPIZ in ZDUS **Vzajemnost je vaša!**

Nagradni izlet za društvo, ki bo pridobilo največ naročnikov revije Vzajemnost

Revijo Vzajemnost dobro poznate in upamo, da ste z njo zadovoljni, kot je tudi večina njenih naročnikov. To nam ne nazadnje potrjuje dejstvo, da največ novih naročnikov pridobijo stari naročniki in da trajanje naročniškega razmerja po naši anketi in razpoložljivih podatkih traja več kot pet let.

Novo naročnike revije so pridobivala tudi društva upokojencev.

Letos smo se odločili, da bomo društvo, ki bo pridobilo največ naročnikov, posebej nagradili.

Društvo, ki bo do konca meseca novembra pridobilo največ naročnikov Vzajemnosti, bo za nagrado dobilo enodnevni avtobusni izlet. Minimalno zmagovalno število novih naročnikov mora biti vsaj 20.

Izlet bomo organizirali v letošnjem decembru.

Na izlet bo društvo po svoji izbiri povabilo 50 svojih članov.

Sporočite nam imena vaših članov, ki se naročajo na Vzajemnost.

Iz naročila mora biti razvidno tudi ime društva, ki ga naroča.

Revijo in položnico za plačilo naročnine bodo novi naročniki dobili takoj po prejemu naročila.

Predavanja o demenci

V skladu s projektom ZDUS Starejši za starejše se bo v prihodnjih mesecih na Dolenjskem in v Beli krajini zvrstilo več predavanj:

- **1. marca 2012 ob 17. uri** v prostorih DU Vel. Gaber predavanje o tem, kaj lahko sami storimo za boljši spomin in zdravo življenje.
- **2. aprila 2012 ob 10. uri** v prostorih DU Metlika, Kolodvorska ul. 1 predavanje o tem, kako pomagati osebam z demenco in kako dojeti njeno bistvo.

Predavali bodo usposobljeni prostovoljci in strokovni sodelavci, ki delujejo v komisiji ZDUS za duševno zdravje.!

DU, ki vabijo na obisk

DU Ljutomer

Nudijo vam: Oglad Jeruzalema, rojstne hiše znamenitega slovenskega jezikoslovca Frana Miklošiča, ogled parka prvega slovenskega tabora, mlina na Muri, kasaških dirk, sejma Po Lotmerki, lončarske delavnice, kmečkega, čebelarkega in kovaškega muzeja, Ivanovega izvira in prikaz življenja v prazgodovinski naselbini na Razkrižju.

Tipične krajevne dobrote si lahko naročite v različnih krajevnih gostilnah že za 7 do 10 evrov.

Naše upokojensko društvo vas vabi na ogled stalne likovne razstave in ročnih del, na nastop našega pevskega zbora ter na pripravo in pokušanje kulinarike, povezane z ohranjanjem naše kulturne dediščine.

Kontakt: Milena Studnička, tel. šte.: 051/356 342, e-pošta alencica@teleing.com in Slavica Sunčič, predsednica DU, tel. šte.: 031/366 035.!

DU Kočevje

Nudijo vam: Oglad lokalnih kulturnih, zgodovinskih in naravnih znamenitosti, izdelke domače obrti in tipične krajevne dobrote pa lahko naročite po dogovoru z nami.

Naše društvo upokojencev vas vabi na ogled razstave različnih izdelkov naših članov. in sodelovanje v različnih športnih aktivnosti. Po poprejšnjem dogovoru z nami pa lahko sodelujete v različnih športnih aktivnostih.

Kontakt: Nevenka Križ, tel. šte.: 041/558 127, e-pošta nevenka.kriz@telemach.net *Ana Kosten, predsednica DU*

DU Šalek

Nudijo vam: Oglad Velenja, muzejskih zbirk na gradu, premogovniškega muzeja v Velenju, muzeja usnjarstva v Šoštanju, Hiše mineralov, Graške gore in hiše v Topolšici, kjer je bila podpisana kapitulacija nemške vojske.

Vabimo vas na ogled razstave ročnih del naših članic in članov ter na tekmovanje v pikadu in v ruskem kegljanju.

Okrepčila vam najboljše in najceneje ponujata Rocky pub (kontaktirajte nas) in Kolodvorska restavracija v Velenju, tel. šte.:041/587 924.

Kontakt: Janez Hrovat, tel. šte.: 031/530 197, e-pošta janez.hrovat@gmail.com

Ponudba DU članom ZDUS za izmenjavo enodnevnih obiskov

DU: _____

Mesto/občina: _____

Predsednik: _____

Kontaktna oseba: _____

Kontaktni telefon: _____

Kontaktni e-naslov: _____

Vabimo prijateljice in prijatelje, člane ZDUS, da nas obiščejo in se seznanijo z delom našega DU. V našem kraju vam nudimo ogled naslednjih turističnih znamenitosti in dogodkov: _____

• kulturnih, naravnih in zgodovinskih: _____

• športno-rekreativne aktivnosti: _____

• narodne običaje: _____

• druge zanimivosti: _____

Tipične krajevne dobrote in izdelke domače obrti, dobite za _____ evrov v/pri: _____

Najbolje in najceneje boste postreženi v/pri: _____

V našem DU pa vam ponujamo (obkrožite)

- nastop pevskega zbora, • gledališko predstavo, • ogled likovnih razstav, • razstavo izdelkov naših članov, • športne aktivnosti in • druga znanja in spretnosti članov DU.

Prosimo vas, da nam vrnete izpolnjeni obrazec, seveda pa ga lahko dopolnite tudi s svojimi predlogi.

Poročila komisij ZDUS

Poročilo in program dela do 2015 komisije ZDUS za informatiko

Komisija za informatiko se je prvič sestala na konstitutivni seji 30. novembra 2007. Kot najpomembnejši cilj si je zadala, da bo skušala usposobiti čim več starejših za uporabo sodobne informacijske tehnologije. Ministrstvo za visoko šolstvo je obljubilo pomoč pri usposabljanju starejših za e-upravo. Komisija je ocenila, da samo računalniki, ki jih je obljubilo ministrstvo, ne zadoščajo, saj je treba društvom zagotoviti tudi širokopasovni dostop do medmrežja. Komisija se je takoj lotila prenove spletne strani ZDUS, vendar smo naleteli na različno razumevanje komercialne rabe strani. Končno pa je nova stran zaživela proti koncu poletja 2008. Komisija se je lotila tudi določitve potrebne programske opreme za društva in opravila pogovore z možnimi dobavitelji. Opravila je tudi anketo med društvi, da bi ugotovili, kakšne so njihove potrebe. Po nekajmesečnem usklajevanju je komisija izbrala ponudbo ORPO. ZDUS je z ORPO podpisal pogodbo in stekla je nabava programske opreme ter izobraževanje društev za uporabo programskega paketa ORPO. Komisija se je kasneje posvetila še izobraževanju po DU in vprašanju, kako zbrane podatke po DU povezati v enotno evidenco na ZDUS, kar še vedno poteka. Tako je bila ena od nalog, ki smo si jih zadali tudi pripraviti spletno aplikacijo za vodenje sklada Vzajemne samopomoči. To bo tudi naloga komisije v naslednjem mandatnem obdobju.

Ena od nalog komisije je bila tudi nabava računalnika, ki naj bi služil zaščiti in varovanju vseh podatkov, ki nastajajo na ZDUS. Tudi ta naloga še ni končana in se bo morala z njo spopasti komisija v novem mandatu.

Čeprav se je v času delovanja komisije precej povečalo število DU, ki imajo računalnik z dostopom do interneta, pa z doseženim ne moremo biti zadovoljni, saj je še vedno preveč starejših računalniško 'nepismenih'. Tako čaka komisijo v prihodnje še dodatno izobraževanje starejših o osnovah računalništva kot tudi o uporabi informacijske tehnologije v upravnih postopkih.

*Janez Malovrh,
predsednik komisije v mandatu 2007 do 2011*

Program dela za obdobje 2011 do 2015

Najpomembnejše smernice o delu komisije:

- razširitev internetnega dostopa med člani,
- varovanje, medsebojno sodelovanje na strežniku,
- sodelovanje v državnih projektih, ki zadevajo tudi starejše (uve-

ljavitev vpliva, npr. e-uprava, e-zdravje itd),

- sodelovanje v mednarodnih projektih in
- pobude članov.

Podrobnejše usmeritve:

- večja podpora dejavnostim ZDUS,
- izpopolnjevanje, povečanje kakovosti in racionalizacija rešitev ORPO (nov poslovni dogovor o tem, podpora delovanju društev; članom, članarina, mesečna pomoč, vzajemna pomoč, prostovoljci, funkcionarji; zagotoviti je treba, da ORPO uveden v čim več društev, pripraviti prehod na spletno različico ter uporaba skupne baze na osrednjem strežniku. (ORPO),
- BOPRO (Starejši za starejše) prehod na strežniško različico in izboljšave, preprogramiranje, opustitev lokalnih različic in prehod na novo okolje, reorganizacija vnosa, izobrazba uporabnikov za nov način dela; nova pogodba o storitvah (ponudnik A-soft),
- statistika o dejavnosti društev (Excel poročila),
- spletna stran ZDUS: prenova, vzpostavitev portala Mreže: (IMAGO),
- Vasco – podpora računovodstvu ZDUS, računovodski servis (?),
- preveriti je treba, ali je mogoče našteje aplikacije združiti in poenotiti. Cilj je centralna baza in evidenca članstva, tudi poimensko, za potrebe vzajemne pomoči; centralni strežnik, spletna aplikacija, kaj je ključ (davčna številka, EMŠO, centralni podatki o društvih), kakšne pravice do uporabe 'osebnih' podatkov ima ZDUS?

Uvedba novih aplikacij

- aktivno državljanstvo: posnetek procesa, zasnova IKT rešitve, projekt razvoja in uvedbe podpore (?),
- podpora 'malega dela' (?) in
- novi predlogi (?)

Sodelovanje z drugimi organizacijami pri obravnavanju problematike in uveljavitev vpliva na področjih, ki zadevajo starejše: v državnih projektih, denimo e-uprava, e-zdravje itd; sodelovanje v mednarodnih projektih, denimo SOPHOS, INNOVA...

Skupne in infrastrukturne zadeve

- razširitev internetnega dostopa med člani,
- vsi podatki na strežniku (varovanje, medsebojno sodelovanje, konsolidacija),
- opremljanja DU z računalniško opremo, dokončanje (računalniki,

ZDUS

Obiskujte strani www.zdus-zveza.si

printerji, ključek, internetni priključek), do konca 2012 leta vsa DU opremiti in priključiti na internet,

- posodobiti komunikacijsko opremo ZDUS (po predlogu R. Vu-rušiča naj bi v letu 2012 zagotovili možnost komunikacije prek Skype in organiziranje video konferenc.

Drugo

- Izboljšanje sistematičnosti in metodičnosti pri delu na področju IKT

(dokumentacija - vzpostaviti pregled aplikacij, vzdrževanja, gostovanja, stanja pogodb, izvajalcev, problemov, potreb, ki jih mora rešiti komisije IT),

- računalniško izobraževanje. Za računalniško opismenjevanje naj skrbijo občine in ne ZDUS,
- e-uprava. V projektu Mreža se izobražujejo inštruktorji za pomoč po družtvih. Po koncu projekta Mreža bo morala IT komisija poskrbeti za nadaljevanje tega izobraževanja in za uporabo e-uprave.

Pripraviti poslovnik o delu IT komisije

Vprašati DU, kaj pogrešajo in kaj pričakujejo na področju IT, da bi ZDUS lahko okrepi svojo pomoč pri sodelovanju.

*Alenka Reissner,
predsednica komisije*

Poročilo in program dela za 2012 komisije ZDUS za mednarodno sodelovanje

Člani komisije v mandatu 2007 - 2011 so bili: Mimica Kidrič, Irena Levičnik, Anka Ostrman in Ester Pleša, Franc Gombač, Jožef Strmec, Marjan Šiftar, Franc Tamše in Aldo Ternovec (predsednik). Komisija je imela 3 do 4 seje na leto.

Sodelovanje z zamejci: V skladu s projektom Starosta mali princ, ki ga je financiral urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, je komisija sodelovala na tradicionalnem srečanju zamejskih upokojujencev, ki ga vsako leto priredi druga organizacija. Komisija je pripravila tudi gostovanje zamejskih pevskih zborov na tradicionalnem festivalu za tretje življenjsko obdobje.

Podpora društvom upokojujencev za mednarodno sodelovanje: Z razpisom je komisija razdelila sredstva za delno kritje stroškov mednarodnih aktivnosti DU, in to predvsem za čezmejno sodelovanje na področju kulture, športa itd.

ZDUS je navezal stike s sorodnimi organizacijami in združenji upokojujencev iz

držav nekdanje Jugoslavije in drugih bližnjih držav; na bilateralnih obiskih so se dogovorili za nadaljnje tesno sodelovanje pri skupnih projektih.

*Po navodilih A. Ternovca
zapisala A. Ogrin*

Program dela za leto 2012

Komisija bo nadaljevala z aktivnostmi, ki jih je uresničevala že v letu 2011 in jih deloma razširila predvsem naslednja področja:

- na podporo zainteresiranim društvom upokojencev pri mednarodnem sodelovanju, predvsem pa pri ohranjanju dosedanjih in navezovanju novih stikov, za katere je bila že dana pobuda,
- na širitev in poglobljanje obmejnega sodelovanja društev, kjer so izpričani interes in možnosti za to,
- na sodelovanje na organiziranih srečanjih zamejskih upokojencev in pomoč pri organizaciji obiskov njihovih predstavnikov ter gostovanj kulturnih in športnih skupin na organiziranih srečanjih ali pomembnih prireditvah v Sloveniji, sofinanciranje tovrstnih aktivnosti društev v skladu s finančnimi možnostmi zveze,
- ohranjanje stikov s sorodnimi združenji na Hrvaškem, v Makedoniji in Srbiji,
- proučitev možnosti za navezavo tovrstnih stikov v BiH in Črni gori, proučitev možnosti in okoliščin za navezavo teh z istovrstnimi organizacijami in združenji na državnih ravneh v sosednjih državah Avstriji, Italiji in Madžarski,
- na sodelovanje z ustreznimi organizacijskimi enotami v MZZ in preko njega z našimi DKP v omenjenih državah, da bi dobili potrebne podatke o organiziranosti in delovanju starejše populacije,
- ZDUS bo tudi v prihodnje kandidiral na razpisih urada za Sloven-

ce v zamejstvu in po svetu za pridobitev sredstev, ki jih namenja določenim projektom in aktivnostim,

- nadaljevalo se bo sodelovanje v mednarodnih organizacijah EU-RAG, platforme AGE, Eurocarers in Age UK,
  - komisija bo spremljala nadaljnje uresničevanje mednarodnih projektov, v katere so vključeni ZDUS ali njegovi strokovnjaki iz MyStory, HELPS, SAAPHO, STOP VIEW in mix@ges.
- Več pozornosti bo komisija v letu 2012 namenila:
- pridobivanju informacij o drugih virih financiranja in razpisih slovenskih in evropskih institucij, kjer bi lahko kandidirale skupine zainteresiranih članov društev ali zveze ter posamezniki, strokovnjaki za določena področja,
  - ugotavljanju potreb in želja društev in regij na področju mednarodnega sodelovanja, pri čemer bo posebna pozornost veljala temu, kakšno pomoč mimo sredstev za vzdrževanje stikov in organizacijo mednarodnih srečanj člani še pričakujejo od komisije zveze,
  - komisija bo proučila tudi interes društev ali regionalnih povezav za organizacijo predavanj ali krajših pojasnil aktualnega mednarodnega dogajanja,
  - poglobitvi sodelovanja z drugimi področji aktivnosti zveze, kjer se prepletajo vsebine.

Člani komisije v mandatu 2011 do 2014 so: Vlasta Drozg in Jožica Puhar, Aleksander Marič Marjan Šiftar in Franc Tamše.

Izbrano iz kataloga ugodnosti

BILOBIL 120 mg,
60 trdih kapsul

redna cena: 16,84 EUR

akcijska cena
s kartico zvestobe

popust:

15,16 EUR

10%

Pred uporabo natančno preberite navodilo!
O tveganju in neželenih učinkih se posvetujte
z zdravnikom ali s farmacevtom.

DENTICLEAN
LEKARNA LJUBLJANA,

tablete za čiščenje zobnih protez ter
ortodontskih aparatov,
32 tablet

redna cena: 4,71 EUR

akcijska cena
s kartico zvestobe

popust:

3,77 EUR

20%

EUCERIN
HYALURON-FILLER,
dnevna krema za suho kožo,
50 ml

redna cena: 26,94 EUR

akcijska cena
s kartico zvestobe

popust:

22,90 EUR

15%

Odlično darilo
za dan žena in
materinski dan!

S Kartico zvestobe Lekarne Ljubljana
do brezplačnih meritev ravni sladkorja v krvi!
Termine meritev najdete na www.lekarnaljubljana.si
ali pa pokličite na 080 71 17!

**Posebna
ponudba
za člane
ZDUS**

Pomlad je v zraku.

Začutite jo z novim mobilnim spremljevalcem.

Kurenti so z bučnimi zvonci pregnali zimo in v deželo klicali pomlad in dobro letino. Odzvali smo se in posebej za vas pripravili **ново, privlačno ponudbo**. Izkoristite jo in zakorakajte v pomlad z novim mobitelom. Pohitite z nakupom, zaloge so omejene.

SOS-tipka

Panasonic KX-TU301

- GSM-aparat z namiznim polnilcem
- Enostaven za uporabo
- Velike, ergonomsko oblikovane tipke
- Velike črke in številke na zaslonu
- **Možnost prilagoditve frekvence slinosti in uporabe s slušnim aparatom**

Redna cena **85⁰⁰ €**

Za člane ZDUS
vezava 12 mesecev

1⁰⁰ €*

**Pregleden
zaslon**

LG A200 Dart

MMS² MP3³ Bluetooth 2,0 M

- Enostaven za uporabo
- Zvočna beležka (diktafon)
- Aplikaciji Facebook in Twitter
- Fotoaparat, radio in kalkulator

Redna cena **69⁹⁰ €**

Za člane ZDUS
vezava 12 mesecev

10⁰⁰ €*

*V akcijski ponudbi so količine omejene, akcijska ponudba velja ob sklenitvi/podaljšanju naročniškega razmerja za storitve Mobitel v posebni akcijski ponudbi ZDUS za 12 mesecev. Velja za vse, ki nimate veljavnega aneksa GSM št. 8/2005 oz. GSM št. 8/2005 Povezani (12 mesecev) ali samostojnih aneksov GSM št. 16/2009 oz. GSM št. 16/2009 Povezani (24 mesecev) ali UMTS št. 17/2010 (24 mesecev) ali UMTS št. 18/2011 (24 mesecev) in izpolnjujete ostale pogoje. **Posebna akcijska ponudba ZDUS velja le s člansko izkaznico ZDUS-a.**

Slike so simbolične. Cene so navedene v EUR in vključujejo DDV. Telekom Slovenije, d. d., si pridržuje pravico do sprememb cen in pogojev. Za več informacij obiščite prodajna mesta Telekoma Slovenije, www.mobitel.si ali pokličite na 041 700 700 ali 080 8000.

